

Immikkoortunut tunngatillugu pilersaarut kiisalu immikkut ittumik ilinniartitaanermik suliniut (ilinniartitaanermut pilersaarut) pillugit ukiaanerani nalunaarusiaq

Immikkoortunut tunngatillugu pilersaarut kiisalu immikkut ittumik ilinniartitaanermik suliniut, ulluinnarni "ilinniartitaanermut pilersaarummik" taaneqartartoq, pillugit nalunaarusiami allaaserineqarput. Suliniutit ataasiakkaat ingerlatallu suliniuteqarfiit arfineq marluusut ataanni saqqummiunneqarput, taakkununga attuumassuteqartut suliniuteqarfinni angusassatut siunniunneqartut allaaserineqarlutik. Ukiakkut katersuunnissamut nalunaarusiani ukioq maannamut aappaagumullu suliniutissat suliaqarfiillu pingaarnertullugit isigineqarput, taamaammatt aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip suliarineqarneranut atatillugu tunniunneqassallutik. Upernaakkut katersuunnissamut nalunaarusiani ukiup siuliini pisut pingaarnertut isigineqartarput, taamaattumik naatsorsuutit nassuiaateqarfigineranni tunniunneqassallutik. Immikkoortunut tunngatillugu pilersaarut kiisalu immikkut ittumik ilinniartitaanermik suliniut pillugit aqutsisoqatigiit suleqatigalugit nalunaarusiortoqarpoq.

Eqikkaaneq

Ilinniartitaanermut pilersaarut marlunnik immikkoortortalerneqarpoq. Immikkoortoq siulleq aallartereerpoq 2013-ip tungaanut ingerlassalluni, tassanilu inuusuttut atuarfimmit soraartut sammineqarput, minnerunngitsumik atuarunnaartut marloriaataanerat, kiisalu ilinniarsimangitsut 50-it sinnerlugit ukiullit. Immikkoortup aappaani 2020-p tungaanut ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut sammineqassapput.

Ilinniartitaanermut pilersaarut EU-mit tapiiffineqarpoq. 2009-mi tapiissutit 200 mio. kr.-inut missingersuusiorneqarput.

Atuartut 800-t 2009-mi atuarunnaarput.

Efterskolit ataavartussat 2009-mi pilersinneqarput. Qinnuteqartorpassuaqarsimavoq atuarfinnilu tamani atuartut 80-it tiguneqarput amerlanerusullu utaqqisuniipput. Danmarkimi efterskolini atuartut 242-t tiguneqarput.

Atuarunnaartut marloriaataanerat maanna ilinniagaqalernissamut piareersarfinni malunniupput (GU, HHX aamma HTX), taakkunani atuartut katillugit 615-it tiguneqarlutik, ukiup siulianut 17 %-imik qaffariarlutik. ilinniarnertuunngorniarfiit taamaatiinnartarnermik annikillisaaniarlutik sulissuteqarput.

Aammattaaq inuussutissarsiutinut tunngaviusumik ilinniartitaanerit atuartut amerliartorput atuarunnaartulli marloriaataanerat tamatumani malunniutinnginneruvoq. Inuussutissarsiutinut tunngaviusumik ilinniartitaanerit akornanni annertuumik tamanna nikerarpoq: Qaffariarfiunerpaapput niuernermut allaffissornermullu kiisalu sanaartornermut tunngasuni ilinniartitaanerit. Qaffariarfiunnginnerpaapput inuussutissalerinermik peqqissaanermillu ilinniartitaanerit.

Ilimmarfimmi ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut katillugit 150-inik tigusiffiusimapput. Ilinniartitsisunngorniarfimmi tiguneqartut amerlanerpaapput 47-llutik.

Ilinniartitaanerit ilinniartullu ineqarfiini tattoqisaattoqaleraluttuinnarpoq. 2009-mi pineqartumi tamatumani 186 mio. kr.-it missaannik missingersuuteqartoqarpoq ukiunilu tulliuttuni aningaasarpassuarnik aamma missingersuuteqartoqarluni.

Piareersarfiit piginnaasanik ineriartortitsinermik arlalitsigut suliaqarfiupput. 2009-mi upernaakkut pikkorissartut 336-t AEU-mi pikkorissarnerit misilitsipput. Ukiui agguaqatigiissillugit 23-nik ukioqarput arnallu pikkorissartut amerlanerullutik.

Ilinniartitaanermut pilersaarummik naliliineq pilertortumik tatiginartumillu kisitsisitigut paasissutissaqarfiusariaqarpoq aalajangiinernut tunngaviusinnaasunik. KIIIN-imi sulisut pingasut pilersaarummik EU-mullu ingerlaavartumik nalunaarusiortarnermik EU-p tapiissutaasa tunniunneqarnissaannut piumasaqaataasumik suliaqartuupput. Kisitsisitigut paasissutissanut tunngasuni Naatsorsueqqissaartarfik qanimut suleqatigineqarpoq. 2010-p ingerlanerani kisitsisitigut paasissutissatigut misissueqqissaarut annertusarneqangaatsiartussatut naatsorsuutigineqarpoq.

Imai

TUNULIAQUTIT PAASISSUTISSALLU	4
Kisitsisit kisitsisinngorlugillu paasissutissat	5
Takussutissat	6
Suli siuariartorneq	6
Meeqqat atuarfianni ukioqatigiiaat marluisut naammassinerat	7
Atuarnissaanut ilitsersuut	8
1. PIAREERSARFIUSUMIK ILINNIARTITAANEQ INUUSUTTULLU ILINNIARTITAANERAT	10
1.1 Piareersarfiusumik ilinniartitaaneq	10
1.2 Inuusuttut ilinniartitaanerat	10
2. PIGINNAANNGORSAATAASUMIK PIKKORISSARTITSINERIT, PIAREERSARFIIT SULISUSSAMAATILLU ILINNIAGAQAQANNGITSUT	13
Tunuliaqutit	13
2.1. Piareersarfiit	13
2.2. Piginnaanngorsaataasumik pikkorissartitsinerit ineriartortinneqarnerat	16
3. INGERLAQQIFFIUSUMIK ILINNIARTITAANERIT IMMIKKOORTUNILU PERIUTSIT	18
Tunuliaqutit	18
3.1 Ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit	18
3.2 Immikkoortut aaqqissuussaasut	19
4. SULIAQARFIIT AKIMORLUGIT SULINIUTIT	20
5. UNITSITSIINNARTARNEQ	21
Tunuliaqutit	21
6. ILLUT INIGISALLU	22
Tunuliaqutit	22
7. ILUSILIAP NAKKUTIGINEQARNERA, SIUMUT ISIGINEQ INERIARTORTITSINISSAMULLU PERIARFISSAT	24
Tunuliaqutit	24

Tunuliaqutit paasissutissallu

Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit upernaami allanngornerujussuarnik misigisaqarnerisa kingorna una nalunaarsuaavoq. Junip 21-ani ukiuni 30-ni namminersornerullutik oqartussaanerup kingorna namminersorluni oqartussaaneq atuutilersinneqarpoq, tamannalu nunami tamarmi arlalinnik nalliuorsiorluni malunnartinneqarpoq. Namminersornerulluni oqartussaanermit namminersorluni oqartussaanerup ikaarsaariarneq aamma oqaatsit pillugit inatsimmik nutaamik atuutilersitsinermik kinguneqarpoq, tassanilu kalaallit oqaasii pisortatigoortumik oqaatsit pingaarnersaatinneqalerput. Piffissami tassani nunarsuarmi nunat tamat tuniniaaviini aningaasatigut ajornartorsiorneq ingerlaannarpoq, augustillu naanerani nunarsuarmi aningaasarissaarneruffiusuni suli atuulluni.

Pisuussutit aningaasatigut ajornartorsiorfimmi nunap nammassinnaasai pingaarnertut suli Namminersorlutik Oqartussat qitiutippaat, pisuussutit uuliamik aatsitassanillu pisut imaluunniit inunnik pisuussutit pineqaraluarpataluunniit. Taamaalillunittaaq 2009-mi ilinniartitaaneq ingerlalluaqqippoq, ilaatigut ilinniartitaanissamut pilersaarut pillugu pitsaanerumik suleqatigiittoqalerluni, minnerunngitsumillu suliassaqarfinnut tunngasunik EU-mik suleqateqarnissamik isumaqatigiissuteqartoqarpoq. Ilinniartitaanissamut pilersaarutit suliarinerata nassatarivaa 2009-mi sulisut amerlanerulernerat, tassani sulisut nutaat marluk atorfinitsinneqarput, taamaalilluni maanna pingasunik sulisoqalerpoq ingerlaavartumik EU-mut nalunaarusiortarnerup qulakkeerneqarnissaata pingaarnertut suliarinissaata saniatigut ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissiisarnerup misissueqqissaarisarnerullu suli ineriartortittuarnissaannik qulakkeerisussat.

Pitsaanerumik suleqatigiinnissamik suliniuteqarnerup nassatarivaa paasissutissanut "toqqorsiveqalerneq", taassuma suliniummik aallartinneqartumik pitsaanerumik paasititsiniaasarnissaq paasinninnissarlu qulakkiisavaa. Pilersaarummi tamarmiusumi suli anguniagaavoq, inuiaqatigiit sulisinnaasullu piginnaasaasa kiisalu inuiaqatigiit minnerunngitsumillu suliffeqarfiit pisariaqartitsinermik oqariartuutaasa akornanni ersarissumik ataqatigiittoqarnissaa. Ilinniagaqanngitsut inuusuttullu pisariaqartitamik qaffassarneqarnissaat ingerlaqqiffiusumillu ilinniartinneqarnissaat sammissallugu siullertut unammilligassaavoq. Aatsaammi tamakku aqquigalugit nunarsuarmioqatigiinnerup annertusiartuinnarnerani namminersorlutik oqartussat sulisussat piukkunnaatillit pisariaqartitani amerliartuinnartut qulakkeersinnaavai.

Nunarsuarmioqatigiinnermi Kalaallit Nunaannut ilinniartitaaneq qitiutinneqarlunilu uuttortaataassaaq. 2006-imi upernaakkut Inatsisartut Naalakkersuisullu ilinniartitaanissamut pilersaarummut peqataatinneqalerput. Pingaarnertut anguniagaavoq 2020-mi sulisinnaasut piginnaasaqartitsisumik ilinniagallit amerlassusaasa inuit pingasuugaangata marlunnut amerlineqarnissaat.

Ilinniartitaanissamut pilersaarut, EU-mit annertuumik ikiorsiissutisisartooq, immikkoortunut marlunnut avinneqarpoq, ukiuni 2006-imit 2020-mut agguataarneqarluni. Immikkoortumi siullermi 2006-imit 2013-imut ingerlassusami meeqqat atuarfiannit ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerup ingerlaqqittarneq, kiisalu ilinniagaqanngitsut piginnaanngorsarneqarnissaat sammineqarnerussapput. Taamaaliorluni anguniarneqarpoq inuusutissarsiutit sulisussaaleqqiffiusut, taakkununga ilanngullugit sanaartornermit, takornariaqarnermut isumaginninnermullu tunngasut sulisussaqaarnerisa qulakkeerneqarnissaat. Ilinniartitaanissamut pilersaarummi immikkoortup aappaa piffissami 2013-imit 2020-mut ingerlassaaq, sulilu siuliani pineqartut qitiutillugit ingerlassalluni, immikkoortulli siulluup piviusunngortinneqarnera ilutigalugu ilinniagaqarniarlutik qinnuteqartartut amerlanerungaatsialernissaannut sammitillugu ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit sivisunerusut ineriartorteqqillugillu qaffassarneqassapput.

Ilinniartitaanissamut pilersaarut suliaavoq inissilluagaq tapersorneqartorlu, taassuma Kalaallit Nunaat tamaruiusoq ukiuni arlalinni aggersuni iluaqusissavaa. Taamaattumik suliniut atituumik aallartinneqarpoq kiisalu Ilin-

niartitaanissamut pilersaarut piviusunngortillugulu atuutilersinneqarnera aamma immikkut ittumik ilinniartitaanissamut suliniuteqarneq naalakkersuisoqarfiit suliamut attuumassuteqartut KAKUNOKA-llu immikkoortunut tunngatillugu pilersaarummut kiisalu immikkut ittumik ilinniartitaanermik suliniummut aqutsisunut peqataatitsineratigut ikiorserneqarluni ingerlavoq.

Paasissutissat amerlanerusut pillugit uku innersuussutigineqarput:

- 2009-mut Aningaasanut Inatsit
- Siusinnerusukkut nalunaarusiat
- Ilinniartitaanissamut pilersaarummut Naalakkersuisut siunnersuutaat, decembari 2006
- Nalunaarusiaq 'Ilinniartitaaneq piginnaanngorsaanerlu aqutugalugit siuariarneq'
- Greenland Education Program - Annual Implementation Report 2008 (AIR 2008)
- Greenland Education Program - Annual Work Plan 2009 (AWP 2009)

Takussutissiaq 1-imi ataani pineqartumi 2008-mit 2012-imut ilinniartitaanermut aningaasatigut sillimmatit tamarmiusut takuneqarsinnaapput. Konto pingaarnermi 20.11.61-imit suliniutinut assigiinngitsunut sillimmatit atorneqassapput, assersuutigalugu kontomut pingaarnermut 40.01.08-mut, taamatullu pisoqarnera ilutigalugu sillimmatit amerlaqataanik nalikillisarneqartassapput.

Suliniutit arlallit (aningaasaliissutit) ukiuni arlalinni ingerlasussaammata, naalakkersuisoqarfiit assigiinngitsut pingaarnertut kontoinut ataasiakkaanut ukiuni missingersuusiorfiusuni aningaasaliisoqarpoq. Takussutissiaq 1-imi takuneqarsinnaasutut suliniutinut maanna ingerlanneqartunut sillimmatit amerlanerpaartaat 2011 tikillugu atorneqassasut, tamatumunnga sanaartornissamik suliniutit ilaatigut pissutaapput.

Kisitsisit kisitsisinngorlugillu paasissutissat

2009-mi ilinniartitaanerup iluani nakkutilliinermik, nalunaarsuineramik kisitsisinngorlugillu paasissutissiinermik annertuumik ineriartortitsisoqarallarpog. Ilinniartitaanermut suliniutinut immikkut ittunut tunngatillugu paasissutissat aaqqissuullugaanerup kiisalu paasissutissat itinerusumik nalunaarsorneqartarnerat aqutugalugit paasissutissanik pissarsinnaanerup suliaqarsinnaanerullu pitsaanerulersinneqarnissaat pisariaqarsimavoq. Tasunga malitsitut pissusissamisuginnarpoq ilinniartitaanissamut pilersaarutip sunniutai malinnaaffigisinnanarlugit ilusilersukkamik nakkutilliineq sulinermilu atortut pitsaanerulersinneqarnerat, kiisalu suliaqarfinnik taakuninnga qulakkeerisussatut suliaqarfimmik ilisimasaqarluarneq tunngavigalugu nutaanik suliniuteqarnissaq.

Piareersarfinni qarasaasiatigut atortussat suli atuutilersinneqanngillat, ilimagineqarporli 2010-p aallartinnerani tamakkiisumik atuleneqassasut. Piareersarfinni ulluinnarni sulinerup sakkussat aalajangersimasumik ilaassapput peqataasussallu ingerlaneranni kiisalu iliussissatut pilersaarusierneru sullissineru suliaqarnermilu tunngaviussallutik. Sakkussat periarfissaqartitsilluartussat sunniuteqarluartussallu ukiup massuma naanerani ikkussuunneqarnissaat kiisalu 2010-p aallartinnerani atuutilersinneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Takussutissat

Ilinniartitaanermut pilersaarummi sullinniakkat marluk taakku pillugit pingaarnertut anguniakkanut tunngatillugu atuarfimmit toqqaannartumik ilinnialersartut uuttorniarneri suli ajornakusoorpoq. Suliniutinilli aallartitsisoqareerpoq 2010-mit ukioqatigiit uuttornissaannik malinnaaffiginissaannillu ajornanninnerulersitsisussatut naatsorsuutigineqartumik. Sullinniakkat 2 taamaalillutillu ilinniarsimanngitsut 25-t 50-illu akornanni ukiullit Piareersarfikkut PKU-millu pikkorissartitsinikkut sammineqarput, taakkulu marluk 2009-mi amerliartuinnartut peqataarusunnerat malugaat, atuarfimmit atuarunnaartut marloriaataanerisa efterskolernerullu naammassinerani nutaanik suliassarsiortarnerisa kingunerisaanik.¹

Ilinniartitsisunik amigateqarnek kiisalu internetikkut ilinniagaqarnissaq 2009-mi oqaluuserisassanut pingaarnertut ilaapput. Ilutigalugu ilinniagaqartartut pikkorissartartullu amerleriarnertat ilinniagaqarfiusuni inissaqartitsinermilu naammassisaqarnerusinnaanermik pisariaqartitsilerpoq. Illut inissallu nutaat piffinni arlalinni ilinniagaqarnerup annertusarneqarnissaanut tunngaviliisussaapput. Maanna illoqarfinni arlalinni kollegianik inissanillu amigateqartoqareerpoq. Tamanna tunngavigalugu immikkoortunut tunngatillugu pilersaarummut kiisalu immikkut ittumik ilinniartitaanermik suliniummut aqutsisut 2009-mut Aningaasanut Inatsimmi ilinniartitaanermi kollegiaqarnermilu sanaartortoqarnissaa salliutippaat.

Ilinniagaqarnermik unitsitsiinnartut amerlassusaannut sanilliullugu ilinniagaqarnermik ingerlatsisut amerlassusaat 2005-imi 24,0 %-miit 2008-mi 20,5 %-mut ikileriarsimapput. Ikileriarsimanermut suna pissutaanersoq tikkuaruminaappoq, maannamulli nalilersuigallarnertup pitsaanerumik ilitsersuineq aqutugalugu unitsitsiinnartartut suliniuteqarfigilluarneqarnerat tassunga pissutaasinnaavoq. Taamaattumik siammasissumik unitsitsiinnartartut suliniuteqarfiginerat suli ingerlanneqassaaq, soorlu aamma unitsitsiinnartarnek ilitsersuinerlu pingaarnertut sammineqarnerulernartut. Unitsitsiinnartarnermut suliniutinik assigiinngitsunit misilittakkat allanut isummersuisussanngorlugit katersorneqassapput, sulilu suliniuteqarqinnissamut attuumassutaasut misissorneqassapput.

2009-miittaag Piareersarfiit suli ineriartoqqissimapput, soorlu ilaatigut AEU-mi eqimattat arlaat juunimi pitsaasunik angusaqarlutik misilitsissimasut.² Taakkua saniatigut Piareersarfiit ineriartorteqqinneqarnissaannut suliniutinik sukumiisumik sammineqarput, tassani Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup aamma Inuussutissarsiortarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoqarfiup suleqatigiilluarnertik ukiumi nutaami ingerlateqqissavaat.

Suli siuariartorneq

Nalunaarusiat siuliini takuneqarsinnaasutut suliassaqarfinni amerlanerpaani pitsaasumik ingerlasoqarpoq. Ilaatigut ilinniagaqalartartut amerliartornerat, kiisalu unitsitsiinnartartut ikiliartornerat pitsaasumik ineriartorpoq. Ilinniartitaanissamut pilersaarutip allartinneqarneraniilli ilinniagaqalartartut amerligaluartut unitsitsiinnartartut procentitigut ikileriarsimapput. Unitsitsiinnartarnermi ajornartorsiutaanerpaat ilagaat ilinniarnertut atatillugu timitigut eqqarsartaatsitigullu ungasissutsit, tassani ikinngutinut ilaqtutanullu pingaaruteqartumik tunngassuteqartut pillugit suliniutinik arlallit ingerlanneqarsimapput. Ilinniagaqartup ilinniakkaminik naammassinnissinnaanertut kiisalu avatangiisinik sungiussimasanit qimagunnermi piffissamik atorluaasinnaanertut inuttut tapersorneqarnissamik pisariaqartitsinerani pingaarnertut ajornartorsiutinik tassani pineqarput. Taamaattumik ilitsersuinerup annerpaartaa inuttut attaveqarfinnut atuuttunut atorneqartarpoq, tassani ataatsimoorussamik ajornartorsiutinik ajornanninnerumik oqallisigineqarlutillu aniatinneqartarput.

¹ Pineqartunut taakkununga kisitsisit pigineqartut imm. 2-miipput.

² Misilitsinnermi kisitsisit imm. 2-mi itinerusumik sammineqarput.

Ineriartornermut pitsaasumut ilutigitillugu pisariaqarpoq ajornartorsiutaalerumaartussat, ilinniagaqartut amerliartuinnartut naammassisaqartarnerannut atatillugu siunissami takkuttartussat, pitsaaliuineramik suliniuteqarfiginissaat. Ilinniakkaminnik naammassinnittut taakku tamarmik sulisinnaasut pingasuugaangata marluk piginnaasaqartitsisumik ilinniagaqarsimanissaannik Kalaallit Nunaata anguniagaanut alloriartitseqataassapput, tamatumani ineriartornerup pitsaasup attatiinnarnissaanut kiisalu siunissami ajornartorsiutaalerumaartussat pitsaallorinissaannut Namminersorlutik Oqartussat ataavartumik paasisimanninnissaat sulisinnaassuseqarluarnissaallu pisariaqarpoq.

Meeqqat atuarfianni atuaqatigiiaat marluusut naammassinerat

2007-imit 2008-mut ikaarsaarnerup takutippaa, atuaqatigiiaat marluusut naammassinerisa kingunerannik ilinniartut meeqqat atuarfiannit anisut amerleriangaatsiartut³. Ukiuni pingasuni sisamani tulliuttuni ilinniagaqarneq atuarfimmik aaqqissuusseqqinnerup Atuarfitsialaap ("Den gode skole") suliniutigineqarneranik sunnerneqassaaq, taanna ilaatigut kinguneqarpoq 11. klassit atorunnaarsineqarnerannik, taamaammallu 2008-mi atuaqatigiiaat marluusut meeqqat atuarfiannit ataatsikkut anisut. Tassunga atatillugu pisariaqarsimavoq ininik amigaateqarneq, ilinniartitsisussaqaarniarneq, atortussat allallu aaqqissuunneqarnissaat.

2009-mi manna tikillugu atuaqatigiiaat marluusut meeqqat atuarfiannit anisut efterskoliugallartunut ingerlaqqitut malinnaaffigineqarsinnaasimapput, aasalli ingerlanerani ilinniartissatut periarfissanut assigiinngitsunut siaruaannerusimallutik. Sulili ilinniarnertuussatut ilinniartinnit Danmarkimilu ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaaffiusuni malinnaaffigineqarnissaat periarfissaavoq, tassani takuneqarsinnaavoq qinnuteqartussat amerlassusissaannik naatsorsuuteqarnermit amerlanerulaartut qinnuteqarsimasut. Ilinniagaqarnissamik piumasaqarnerup annertusiartorneranik misigisaqartunut Piareersarfiit ilaapput, taakkununga efterskolereerlutik angerlartut siunissami ilinniagaqarnissamut, kiisalu meeqqat atuarfianni soraarummeerluni misilitsinnerup qaffassarneqarnissaanut ilitersuutsikkiartorlutik annertusiartuinnartumik takkuttalerput. Piareersarfimmit Nuummiittumit nalunaarutit siullit takutippaat, ukioqatigiiaat marluusut meeqqat atuarfianit anisut amerlaqisut ilinniagaqalerumallutik takkuttartut, tamatumani ilitersuisarfiit tamaviaarussigaluartut pitsaasumik ineriartortoqarpoq, tamassumami takutippaa inuusuttut suliffeqarfiit tungaannut qivianniginnerminni ilinniagaqarusullutillu piginnaasaqarfissanik amerlanernik pissarserusuttut.

Suliaqarfiit 2009-p aallartinnerani aasallu ingerlanerani ataavartumik sammineqarnerusimasut ilagaat Kalaallit Nunaanni efterskolenik ataavartunik pilersitsinissaq. Inissanik qinnuteqartut amerlasimaqaat, taamaammatt meeqqat atuarfianni atuartut maani nunami najugaqartut Kalaallit Nunaanni ilinniarnertik ingerlatiinnassallugu periarfissaqarnerulerput. Efterkoleqarnerup iluani unitsitsiinnartartut suli ikileqqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq, pissutaasartummi efterskolertarnermik unitsitsiinnartarnermut tunngatikkejunnegarnerusartut tassaapput ilaqtutanut inuttullu attaveqarfigisartakkanut ungasippallaarneq, kiisalu danskisut ilinniartitsisarneq. Efterkoleqarnikkut pisinnaasaqarnerulerperup saniatigut Kalaallit Nunaanni ilinniarnertuunngorniartarluni ilinniartissat aqqutissaat aamma annertusarneqarput. Ukioqatigiiaat marluusut meeqqat atuarfianit anisut nunatsinni ilinniartitaanermut annertuumik unammillernermik pilersitsivoq, tamatumanimi ineriartortitsineq arlaatigut eqqorneqartussaavoq, taamaakkaluartorli aaqqissugaanerup eqqumaffiginissaanut sulisinnaassuseqarluarnissamullu tamarmiusumut suli misileraataassalluni.

Manna tikillugu ineriartornermut tunngatillugu kiisalu ukiuni aggersuni suliniutissat siunertarineqartullu aallartisarneqareersut naatsumik iserfigalugit Ilinniartitaanissamut pilersaarummi suliniutissat arfineq marluusut tulliulugit sammineqassapput. Takussutissiat ilusiliallu arlallit paasissutissanik pissarsiffiusinnaasut innersuusutigineqartassapput, kisianni pisup ingerlaneranik annertunerusumik inernilisoqarani ukiup qiteqqunnerani paa-

³ Atuarunnaartut marloriaataanerat 2008-mi aasamit ukiuni qulini pinngitsoorani atuartussaataaginnalernissamut tunngavoq. Taamaattumik 2008-mi inuusuttut ilinniartit atuartunik 10. aamma 11. Klassinit naammassisunik tigusinissamut piareersimasariaqarsimapput.

sissutissat katersorneqarsimanerat pissutigalugu mianersortumik eqikkaasoqassaaq. Sulili maannakkorpiaq isikkoq pillugu takutitsisinnaapput, tassani amigaatit eqqarsaatigalugit ilinniartitaanissamut pilersaarutip ineriartortinneqarnerata maanna 2009-p qiteqqunnerani sumut sammiveqarluni ingerlanera pillugu paasinninnissamut atorneqarsinnaavoq.

Atuarnissaanut ilitsersuut

Nalunaaruteqarnerup imaa siusinnerusukkut ukiakkut nalunaaruteqartarnermit allaaneruvoq, kisitsisitigut paasissutissat annertunerusut ineriartortinneqarnerat ilutigalugu allangortitsisoqarpoq, aammali upernaakkut nalunaarusiortarnerup aqqissuulluagaanerunissaanik pitsaanerumumillu ataqatigiinnerunissaanik kissaateqarneq pissutigalugu allangortitsisoqarluni. Taamatut periuseqarnerup EU-mut nalunaarutit tunniussisarnermut tungatillugu sulineq oqinnerulersillugulu ilusilersorluagaanerulersippaa. Taama periuseqarnerup siusinnerusukkut nalunaarusianit paasissutissat allat toqqaannartumik assigiissinneqarnerat aqutigalugu paasissutissanik suliaqartarnerup nalunaarusiortarnerullu ersarinnerulernissaat qulakkiissavai. Taamaattoq ukiakkut katersuunermut atatillugu nalunaarusiortarneq suli annikinnerusunik imaqtartassaaq kiisalu 2008-mit ilinniartitaanissamut pilersaarutip piviusunngortinneqarneranut atatillugu suliassanut attuumanerusut aamma ukiumi aningaasaliiffissami aggersumi pingaarutilittut suliniutissatut pilersaarutit ersarinnerusumik nassuiarneqassapput. Suliffeqarfinit suliaqarfinit assigiinngitsunit kisitsisit pissarsiarineqarsinnaasimasut siullinneqassapput, ilinniartitaanerulli inissisimaneera tamarmiusoq upernaakkut nalunaarusiortoqtartinnagu nunallu karsiata missingersuusiortarneq naammassineqartinnagu takuneqarsinnaangilaq. Ilinniartitaanissamut suliniutit immikkut ittut pillugit missingersuusiaq tamarmiusoq takussutissiami ataani takutinneqarpoq.⁴

Takussutissiaq 1. Ilinniartitaanissamut suliniutinut immikkut ittunut missingersuutit

Missingersuut (mio. kr.)	2009	2010	2011	2012
Missingersuutini atugassaritinneqartut	384,9	331,3	244,1	224,8
Ilinniartitaanermut sillimmatit	1,8	3,7	3,6	170,3
Missingersuutit tamarmiusut, ilinniartitaanermi immikkut ittumik suliniutit	386,7	335,0	247,7	395,1

Tabel 1-imi takuneqarsinnaasutut suliniutinik aallartitsisoqareerpoq 2011 ilanngullugu Ilinniartitaanermut sillimmatit amerlanerusunik pissarsiarinniffiusumik, tamannalu ilaatigut sanaartugassanik pissuteqarpoq.⁵

2010-mi upernaakkut katersuunermut atatillugu 2009 tamaat kingumut isigalugu kisitsisit oqaatsillu atorlugit ilinniartitaanissamut pilersaarut nalunaarusiortarneqassaaq. 2009-mi ilinniartitaanissamut pilersaarummi suliniutissat tamarmiusut ilanngussaq 1-imi takuneqarsinnaapput.

Ilinniartitaanissamut pilersaarummut 2005-imi decembarimeersumut Naalakkersuisut oqaaseqarneranni suliniuteqarfissat arfineq marluk uku eqqaaneqarput:

1. Piareersarfiusumik ilinniartitaaneq aamma inuusuttunik ilinniartitsineq
2. Piginnaasaqarfinit ineriartortitsisumik pikkorissarnerit, Piareersarfiit kiisalu sulisinnaasut ilinniagaqanngitsut
3. Ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit aamma immikkoortuni suleriuseqarneq
4. Suliaqarfiit akimorlugit suliniutit
5. Unitsitsiinnartarneq
6. Illut inigisallu

⁴ 2009-mut Aningaasanut Inatsit naapertorlugi

⁵ Imm. 6, Illuutit inissiallu takuuk.

7. Ilusilersuinerup nakkutigineqarnera, sammivissiuineq ineriartortitassatullu piukkunnaatillit.

Suliniuteqarfissat arfineq marluusut qulaani pineqartut uani nalunaarummik saqqummiinermi nassuiarneqas-sapput. Suliniuteqarfissanut arlalinnut atatillugu najoqqutassarpaaluit ilanngunneqarput, tak. suliniuteqarfissat iluanni ineriartortitsinermik takussutissiat.

Ilisarnaatigitinneqartunut nassuiaat:

 Paasissutissat maannakkorpiaq pissarsiarineqarsinnaanngillat imaluunniit ukiumi pineqartumi tassani suliniuteqartoqanngilaq.

1. Piareersarfiusumik ilinniartitaaneq inuusuttullu ilinniartitaanerit

Naalakkersuisut ilinniartitaanissamat pilersaarutaanni 2005-imeersumi takuneqarsinnaavoq inuusuttut 85 %-iisa meeqqat atuariannit toqqaannartumik ilinniagaqalersinnaanermut (imaluunniit naammassinnissinnaanermut) assigiinngitsunik pissuteqartumik piginnaasaqanngitsut. Tamatuma inuusuttut meeqqat atuarianni piginnaasat pitsaanerulersinniarlugit amerlasuutigut piareersartittarpai. Tamannalumi aqutugalugu inuusutissarsiutinik piareersarfiusunillu ilinniagaqarnerit amerleriarput.

Inunnut tiguneqarnissamat piumasaqaatinik naammassinnittunut Kalaallit Nunaanni ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanernut aalajangersimasunut ukiup ataatsip ingerlanerani piginnaasaqalersitsinissamat efterskoleni ilinniarnertuunngorniarfinnilu ukiumi siullermi pikkorissartitsinerit piareersarfiusumik ilinniartitaanertut paasineqassapput⁶. Inuusuttunik ilinniartitsinermit pineqarput inuusutissarsiutitigut tunngaviusumik ilinniartitaanerit, GU aamma inuusutissarsiutitigut ilinniartitaanerit HTX kiisalu HHX.

1.1 Piareersarfiusumik ilinniartitaaneq

Ukiuni amerlasuuni kingullerni nunatsinni ilinniartitaanermik aqqissuussaanerup iluani pisariaqartinneqarnerpaat ilagisimavaat nunatsinni efterskoleqarnissaq. Kalaallit inuusuttorpassuit meeqqat atuariannit naammassereernerminni efterskolenut nalinginnaasumik Danmarkimiittunut ingerlaqqittarput. Meeqqat atuarianni atuaqatigiiaat marluusut naammassinerisa kinguneranik suliaqarnerulerneq ikiorserniarlugu 2008-mi efterskoliugallartut sisamat pilersinneqarput. Suliniuteqarnerulli ersersippaa ilinniartitaanerup aqqissuussaanerani pisariaqartitsinerup malunngitsumik uninngasimasup maanna saqqummiunneqarnera.

Aggustusip uuma aallartinnerani Kalaallit Nunaanni efterskoliniq ataavartunik pilersitsinerup takutippaa inuusuttunik najuukkusuttunik ilinniagaqarusuttunillu init ulikkaarsimaneranik takussutissaqarnera pissutissaqarluartoq. Efterskolet marluusut taakku katillutik 160-inik ilinniartoqarput, tamatuma uppersarsarpaa efterskolerniartut amerliartornerat, tassani meeqqat atuarianni ukioqatigiiaat marluusut naammassisut kisimi pissutaanngilaq, aammali atuarianni Piareersarfinnilu pitsaanerumsumik ilitsersuisalerneq pissutaavoq.

Manna tikillugu inuusuttut efterskolereernermit sumut ingerlaqqittarnersut pillugit takussutissaqarsimanngilaq, mianersortumillu eqqoriaanerit takutippaat Piareersarfinni kiisalu ilinniarnertuunngorniarfinni inuusutissarsiutitigullu ilinniarfinni suli annerumsumik meeqqat atuarianni ilinniarsimasanik qaffassaasoqartartoq.⁷

1.2 Inuusuttut ilinniartitaanerit

Ukioqatigiiaat marluusut meeqqat atuarianni naammassisunut atatillugu GU-mi inuusutissarsiutitigullu ilinniartitaanerni (tamatuma kingorna naalisarneqartoq IPA-mik - ilinniagaqalernissamat piareersaataasumik atuariannit) klassit nutaat arlallit pilersinneqarput. Tamatuma nassatarivaa IPA-mi ilinniagaqalartartut ukiut arlallit ingerlaneranni ukiumut 5%-inik amerleriarnerat - aamma inuusuttut ukiumi 2009-mi 2010-milu amerlanerpaalernissaannik naatsorsuuteqarnermik tassani eqqarsaateqarneq ilaatinneqarpoq⁸. Inuusutissarsiutinik ilinniagaqarnissamat qinnuteqartut tamarmik ilinniarnerninnut atatillugu sungiusarfissanik pissarsisarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat tunngaviusumik inuusutissarsiutinik ilinniagaqarfiit eqqarsaatigalugit atuarnermi sungiusarfissanik pilersitsisoqarpoq.

⁶ Inuk ilaatigut 23-leereersimassaaq, fagini attuumassutilinni atuariannit soraarummeerluni annertusisamik misilitsinnermi 7-imik karaktereqasalluni ukiunilu pingasuni inuusutissarsiornermik misilittagaqarsimassalluni. Aqqissuussineq maanna ilinniartitaanermik ingerlaqqiffiusumik ilanngussinikkut naliliiffigininnermut ilanngullugu naliliiffigineqaleruttorpoq.

⁷ Pineqartut marluk taakku ataani immikkut sammeneqassapput.

⁸ Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut pillugit paasissutissaatai. <http://www.stat.gl/>

Ilinniarnertuunngorniarfinnik aaqqissusseqqinneq

Ilinniarnertuunngorniarfinnik aaqqissusseqqinnermut nunatsinni ilinniartitseriaatsimik Ilinniarnertuunngorniarfirmut (Gymnasiet) nunatsinni atuartitseriaatsimik ilanngussiviusussamut atatillugu suleqatigiissitanik pingasunik pilersitsisoqarpoq, kaammattuutiminnik 2009-mi apriliip naanerani tunniussisussanik. Suliap aallartisarneranut atatillugu nunani assigiinngitsuni inuusuttut ilinniartitaanerisa ilinniarnertuunngorniarfiillu ilusilersugaanerat qanoq ittuunersoq takuniarlugu ilusilersuineranut suleqatigiissitat Norgemi, Islandimi Danmarkimilu ilinniarnertuunngorniarfiit ilaatigut januaarimi pulaarsimavaat.

Ilinniarnertuunngorniarfinnik aaqqissusseqqinnermik sulineq ukiap ingerlanerani ingerlateqqinneqassaaq, tassani suliffeqarfiit assigiinngitsut pulaarneqarnissaat pilersaarutaavoq. Suleqatigiissitat innersuussumminni inasuteqaataat assigiinngitsut saqqummiunneqarnissaat suleriaqqinnissamullu suliffeqarfiit oqaloqatigineqartarnissaasa aallartinneqarnissaat tassani siunertaavoq.

Ilinniartitsineranut atorussanut tunngatillugu, faginat siunnersortip Eva Møller Thomassenip Pia Heilmann peqatigalugu ilinniarnertuunngorniarfittut qaffasitsigisumik atorneqarsinnaasoq 'allat oqaasiattut kalaallisoorneq' ilinniartitsissutissatut suliaralugu naammassilerpaat. Taanna ukioq manna naqiterneqassaaq, ilinniarnertuunngorniarfinnilu ilinniartitsisut naapeqatigiissillugit oqallitsinneqarnerannut atatillugu kalaallisut ilinniartitsisut atorussanik nutaanik atuisinnaalernissaannut Pia Heilmannip Eva Møller Thomassenillu ilinniartissavaat. Taakkua saniatigut faginat siunnersortip kalaallisut ilinniartitsinermit atorussatigut annertusaanissamut pilersaarutit suliaralugit ingerlateqqissavai - suliassaqarfik, ilinniarnertuunngorniarfinni ilinniartitaanerup iluani eqqumaffigineqarnissamik pisariaqartitsisoq.

Suliassaqarfik alla aamma sukumiisumik sammineqartoq tassaavoq, fagit ilinniartitsisullu ataasiakkaat eqqarsaatigalugit qarasaasiatigut toqqammavissat pilersinneqarnissaat. Suleqatigiissitanik nutaanik aallartisaaniernermut atatillugu aaqqissusseqqinnerup ilaattut taama sulinissaq ukiamut aallartisaarneqassaaq. Tamatuma saniatigut aaqqissusseqqinnermi ilinniartitsissutissatut pilersaarutitut nutaanut siunnersuusiortussanik suleqatigiissitat ataanni immikkut suleqatigiissitaliortoqassaaq.

Ilinniarnertuunngorniarfinni assigiinngitsunik suliaqartut Nuummi 2008-mi oktobariusoq naapitsillugit oqallitsinneqarput. Tullissaa 2009-mi oktobarip 18-ianit 20-anut Ilulissani ingerlanneqassaaq. Tassani suleqatigiissitat innersuussutaat, ilinniartitsisut aqutsisullu ingerlaqqiffiusumik ilinniartinneqarnissaat, ilaatigut allamiut oqaasiinik kiisalu ilinniarnertuunngorniarfinni ilinniartitsisinnaanermik ilinniartinneqarnissaat oqallisigineqassallutik.

Ilinniarnertuunngorniarfinnik aaqqissusseqqinneq soorunami suliniutaavoq pingaarutilik, tamatumanimi aamma takutinneqarpoq paasititsiniaanermik ingerlatsineq aqutigalugu aaqqissusseqqinnissat suliniutissallu nutaat pillugit sisamangornermi septembarip 24-ani AG-mi kiisalu septembarip 25-ani Sermitsiami oqaluttuarineqarnerisa saqqummersinneqarnissaat. Suleqatigiissitat innersuussutaasa ilaannik saqqummiisarfissatut aviisi oqalliffittut atorneqarpoq, kiisalu apersuineritigut kisitsisitigullu paasissutissat ilutigalugit KNR-radiukkut apersorneqarnerit, aamma aviisitigut atuagassiatut allatat imarisarpei.

Killiffik tamarmiusoq

Qulaani pineqartunit takuneqarsinnaasutut, efterskoleqarnerinnarmi pinnani aamma ilinniarnertuunngorniarfiusuni aaqqissusseqqinnerup ingerlallualeruttorfiani suliaqarneq annertoq ingerlanneqarpoq. Suliassaqarfik annertuujuvoq, unitsitsinnartarnerup sukumiisumik suliniuteqarfiginerata saniatigut ilinniarnertuunngorniarfinni ilinniagaqarnissamik soqutiginnittunut amerlasuunut periarfissanik nutaanik ineriartortitsiviusoq. Taamaalilluni

ukioq 2009 ukiuvoq ilinniarnerminnik naammassinnittut amerlassusaasa amerleriarfiat, kiisalu GU-mi immikkoortut tamarmik ilinniartoqalerfiat.

Takussutissaq 2. 2009-mi naammassisut aamma ilinniagaqarnissamut piareersarlutik aallartittut amerlassusaat

	GU- Qaqortoq	GU- Nuuk	GU- Aasiaat	HTX (/GSK)	HHX	Katil- lugit
2009-mi naammassisut amerlassusaat						
1. GU/HHX/HTX-imi ukiuni pingasuni ilinniareerlutik naammassisut amerlassusaat	32	77	38	25	26	198
2. Ilinniagaqarnissamut piareersarluni ukioq ataaseq pikkorissarnermik naammassinnittut amerlassusaat (GSK/GU)	0	16	16	19	0	51
2009-mi aallartittut amerlassusaat						
1. GU/HTX/HHX-mi ilinniarniarlutik aallartittut amerlassusaat – 6.1-6.3-p katinneqarnerani	74	158	156	75	79	542
2. Ilinniagaqarnissamut piareersarlutik ukioq ataaseq pikkorissarlutik aallartittut amerlassusaat (GSK/GU)	0	32	24	17	0	73
Ukioqatigiiat agguataarneqarneranni ilinniartut amerlassusaat						
Ukioq siulleg	74	152	156	75	43	500
Ukiut aappaat	43	92	112	60	34	341
Ukiut pingajuat	44	61	67	47	33	252
Ukioq ataaseq (suliniuteqarneq/GSK)	0	32	24	17	0	73
Ilinniartut amerlassusaat katillugit	161	337	359	199	110	1166

Ukiup affaata tulliuuttup missaata ingerlanerani Naalakkersuisut suliffeqarfiillu ataasiakkaat akornanni suleqatigiinnerulersitsineq aallaavigalugu GU-mut tunngasunik paasissutissanik ilusilersorluagaanerusunik saqqumiisoqassaaq. Ineriartortitsineq Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermit, Ilisimatusarnermit Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik pilersitsisarnernik ineriartortitsineranut ilutigiti-lugu ingerlasoq. Taassumattaq nassatarissavaa efterskoleqarfinit ingerlaavartumik nalunaaruteqartarnissaq, manna tikillugu pitsaasutut isikkulimmik nalunaaruteqartarfiusoq. Kalaallit efterskoliinut ataavartuusunut marlunnut immikkut ittumik qinnuteqarluartoqarsimanerup taamatullu ineriartortitsinerup aqqissugaanerup ineriartorteqqinneqarneranut suliaqarnermillu misilittagaqaleriartorerup ukiuni tullerni taamatut ingerlaannarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

2. Piginnaanngorsaataasumik pikkorissartitsinerit, Piareersarfiit sulisussamaatillu ilinniagaqanngitsut

Tunuliaqutit

Nunami sulisussamaatit pingasuugaangata ataasiinnaq piginnaanngorsaataasumik ilinniagaqarsimasartooq 2005-imi nalilerneqarpoq. Ilinniartitaanissamat pilersaarummut 2005-imi decembarimeersumut atatillugu Naalakkersuisut siunnersuutigisaattut 50-it ataallugit ukiullit ilinniagaqarsimanngitsut inuussutissarsiuteqarnermi ajornartorsiuteqartut pingaarnertut anguniagaapput. Taakkorpiaapput suliniuteqarnissap tulliani pingaarnertut suliassa qarfiusut, tassani Piareersarfinnut aamma PKU-mut (Ilinniagaqarsimanngitsut piginnaasaasa ineriartortinneqarnissaannik suliniut) 2006-imi aallartittunut atatillugu suliniuteqartoqarluni. Aallarteqqaarnermiilli suliniutit tamarmik ingerlaavartumik ineriartortinneqarput, tassani suliaraqfiup aqunneqarneranut isumassarsiat piginnaasaqarfissallu nutaat atorneqalersimallutik. Suliassa qarfiit taakku marluusut tulliuuttumi immikkoortillugit sammineqassapput, taamaaliortoqassaaq suliniutissat marluusut pillugit ataatsimoorussamik anguniagaqarnermut suleqatigiinnerit ikiorsiissuteqarnerillu ilaat imminnut attuumassuteqaraluarpatalunniit.

2.1. Piareersarfiit

Inuussuttut amerlanerusut ilinniagaqalersinniarlugit suliniutip saniatigut ilinniagaqarsimanngitsut piginnaasatigut qaffassarneqarnissaannut suliniutit aallartinneqarput, kiisalu inuussuttunut meeqqat atuarfiinit qimaguttunut ilitsersuinermik isummersueqateqartarnissamillu suliniutit aallartinneqarlutik.

Ilinniartinnit ilitsersuisoqarfiusuni, qaffassaaffiusuni aallarniutaasartunilu (Piareersarfinni) pingasunut immikkoortitikkaniq suliartaqarpoq. Piareersarfiit suliassaasa siullit ilagivaat ilinniagassanut ataasiakkaanut toqqaanissamat, kiisalu suliffeqarfinnut tunngatillugu angusaqarniarnissamat apeqqutinik siunnersuinissaq. Taakua saniatigut Piareersarfiit inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniartoqarfinni ilinniartut ilinniartinnit atatillugu suliffimmik misiliisarnernut ilitsersuisussaataapput. Tassunga tullinnguullugu kalaallisut, danskisut, tuluttut kisitsinermillu AEU-p iluani pikkorissartitsinerinik neqerooruteqartoqarpoq. Naggataatigut Atuagarsornerunngitsumik Qaffassaalluni Pikkorissartitsineq neqeroorutigineqarpoq⁹, tassunga tunngatillugu pikkorissartooq inunnut samminerusunut ataqatigiissitsinissamullu atatillugu pisariaqartitsinermut paasinnissinnaanerulersinniarlugit suliniartoqarluni.

2009-mi suliniutit

Qulaani taaneqartut AEU-mi pikkorissartitsinerit 2008-p naanerani 2009-milu aasap aallartinnerani ingerlanneqaaqarput. Suliniummot peqataasoqarluarnera ingerlatsineri takussutissaasut siullersarivaat, suliniutigineqarpoq inuit ingerlaqqillutik ilinniagaqarnissamik kissaateqarnertik aallartissinnaaniassammassuk meeqqat atuarfiannit anigamik piginnaasaqarfissaniq pisariaqartitanik peqanngitsut qaffassarneqarnissaat sukumiisumik sammineqartoq. Misilitsinnermi 75%-it missaanniittut angusilluarput ukiuisalu agguaqatigiissinneqarnerat 23-t 24-llu akornanniilluni. Kisitsisit aamma takutippaat arnat qinnuteqartut amerlanerungaatsiartut, maannamuu-gallartoq ingerlaqqiffiusumik ilinniagaqarnissamik piginnaasanillu qaffassaanissamik qinnuteqartuni arnat angutitut naleqqiullutik marloriaammik amerlassuseqarput. Tamatumunnga assigiinngitsorpassuarnik nassuiaatissaqarpoq, oqaatigineqartariaqarporli nunatsinni ilinniartitaanerup aaqqissugaanerani inuiaqatigiit arnartaat ilinniagaqarniarlutik piginnaasaminillu qaffassaniarlutik qinnuteqartartut. Piareersarfiilli inuiaqatigiinni tamanit soqutigineqaleraluttuinnarput, tamatuma ilaatigut nassatarivaa, Piareersarfiit ilaanni pikkorissarnissamat qinnuteqartut tullissaannut utaqqisutut allatsittariaqarnerat. Ukioqatigiiaat marluusut meeqqat atuarfiannit anisut

⁹ Siusinnerusukkut PUK-itut ilisimaneqartoq (Personlig Udviklings Kurser).

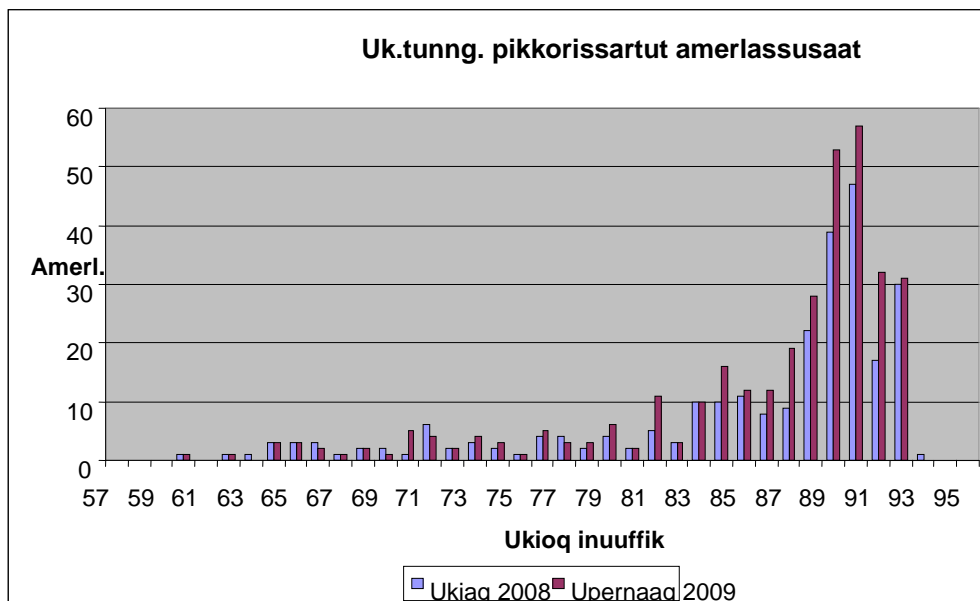
amerlinerannik pissuteqartumik taama ineriartortoqarpoq, tassa Piareersarfiit inuusuttunik efterskolereersunik ornigarneqarluarput.

Takussutissiaq 2. AEU-mi pikkorissarnerni immikkoortut siulliannut aappaannullu takussutissiaq ¹⁰

	Ukiaq 08	Upernaaq 09
Pikkorissartut misilitsinnissamut nalunaartut amerlassusaat	262	336*
Misilitsittut amerlassusaat	781	884**
Angusisut procentinngorlugit	75%	79%
Agguaqatigiissillugu ukioqqortussuseq	24	23
Angutit arnallu agguataarneri	82/149***	107/225

Utoqqaanerusunik aamma pikkorissartoqartarpoq, nalunaarutigineqartuuvorli inuusuttuunerusut tassaasut ilinniagaqarniarlutik piginnaasaminnillu qaffassaaniarlutik qinnuteqartartut. Ilusiliaq 1-imi takuneqarsinnaasutut 19-20 missaannik ukioqartorpassuit ukiakkut upernaakkullu pikkorissartartut, taamaamat ukioqatigiiaat tulliini pikkorissartut amerlassusaat 1-ip 10-llu akornanniittarput. Taamaalillutik kisitsisit tikkuussipput Piareersarfiit inuusuttut utoqqaanerusullu qaffassarussuttut pissarsiarinissaannut anguniakkamik naammassinnittut. Tassa pingaaruteqarpoq, suliniut inunnik ilinniartitaanernit suliffeqarfinnillu nalinginnaasunit katataasunik katersuisinnaassasoq, kalaallinullu inuiaqatigiinnut iluaqutaasussap tungaanut aqutissiuullugit, sulili pingaarneruvoq inuit ataasiakkaat imminnut ilisimanerulernissaat imminnullu ataqqinerulernissaat.

¹⁰ * Narsamit Qeqertarsuarmiillu karakterit allattorsimaffiannik suli takkuttoqarsimangimmat pikkorissartut amerlassusaat 08-mi ukiakkut amerlassusaannik tunngaveqartinneqarput eqqortumik takutitsiniarluni. **Kisitsisini Narsami Qeqertarsuarmilu misilitsinnerit amerlassusaat ilisimaneqanngitsut ilaatinneqanngillat. ***Aasianni inuit inunngorfii kisiisa paasisutissiissutigineqarsimammata ilanngunneqanngillat.

Ilusiliaq 1. 57-imiilli 95-ip tungaanut ukioqatigiiaat pikkorissartartut amerlassusaat ilusiliap uuma taku-tippaa, 95 ukiutut kingullertut allassimasoq uuttortaatineqarpoq. Ukiakkut upernaakkullu misilit-sinnerit diagrammimi agguataarneqarput.¹¹

Suliniutit allat 2009-mi aallartinneqartut ilaat tassaavoq Pikkorissarfinnik aqutsisunik apriliip naanerani isumasioqatigiissitsineq, tassani piginnaasaqarfissat aammaarluni isumassarsioqatigiiffiullutillu oqaasertalersorneqarput, piginnaasaqarfiit aqutsisut ataasiakkaat suliarninnik naammaginartumik naammassisaqarnissaminnit pisariaqartitaat. Ukiap ingerlanerani isumasioqatigiittoqaqqissasoq siunertarineqarpoq, tassani siunnersortit ataasiakkaat ilinniartinneqarnissaat sukumiisumik sammineqassaaq Piareersarfinnilu ataasiakkaani piginnaasaqarfissatut pisariaqartitat atuunnersut misissorneqarluni. Tassungalu atatillugu isorliunerusuni sulisut qaffassarnissaat siunertaralugu suleriaasissap ilusilersornissaanik sukumiinerusumik samminnittussaq siunnersortit ataaseq sulilersinneqassaaq. Faginik ilinniartitsisut piginnaasaqarfiisa annertuumik qaffanneqarnerat aamma tassani pivoq, pikkorissartitsinissani arlalinni siulleq 30-nik peqataasulik oktobarimi naammassissaaq.

Piareersarfinni sularineqartut ilagivaat qarasaasiatigut najoqqutassat atortussallu kalaallisut allannillit sananeqarnerat, taassuma Pikkorissarfinni ilinniartitsineq internetikkullu ilinniartitsineq oqinnerulersissavaa. Qarasaasiatigut toqqorterveqarneq misiliinerit annertuut ilagivaat, nalunaarsuisarnermili atortunut tamarmiusunut, 2010-p aallartinnerani atuutsilerneqartussatut naatsorsuussaasunut paarlaanneqassanngillat. Siunissami atortussatut isumassarsiat ilagivaat inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniartit qanimut suleqatiginerulernissaat, tassani aaqqissuussaassuseq tamarmiusoq siunissami suliniummut tamarmiusumut pitsaanerpaamik sullissisussaq pillugu itinerusumik suliaqartoqassaaq.

Naggataatigut oqaatigineqassaaq, Piareersarfiit suli suliniutinik ineriartortunik sunneqqaneqarmata, sulilu atortussat arlallit amigaatigineqarlutik. Kisianni aaqqissugaanerit suleriaatsillu pitsanngorsarneqarnerat ilutigalugu siunnersortinik, ilinniartitsisunik fagitigullu suliaqartut allat qaffassarneqarnerat, kiisalu qarasaasiatigut aaqqissuussaassutsip atuutsilerneqarnera pissutigalugit siunissaq pitsaasutut isikkoqarpoq. Oqaatigineqareersutut Piareersarfinni fagitigut suliaqartut tamarmik ingerlaavartumik

¹¹ Kisitsisit tamarmiutillugit ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaapput

pikkorissartinneqartassapput, pingaartumik siunnersortit ilinniartitsisullu, tassani anguniarneqarpoq Piareersarfinni aqutsisut sulisullu ulluinnarni sulinerannut atortussaannik tunniussaqaarnissaq kiisalu kommunit, kommunini ingerlatsiviit suliamut attuumassuteqartut, inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniarfiit, Namminersorlutik Oqartussat kiisalu KANUKOKA-p akornanni oqaloqatigiinnissamut misilittakkanillu paarlaasseqatigiittarnissamut periarfissaqalersitsinissaq.

2.2. Piginnaangorsaataasumik pikkorissartitsinerit ineriartortinneqarnerat

"Ilinniagaqanngitsut Piginnaasaasa ineriartortinnissaannut Suliniut" (PKU), Naalakkersuisut ilinniartitaanermi immikkut ittumik suliniutaannut ilaasoq, pillugu siunertaq sinaakkutissaalu tamarmiusoq Aningaasanut inatsisip aalajangerpaa, ingerlatsineq siulleq 2012-ip tungaanut ingerlanneqassaaq. Tassani ilaatigut isiginiarneqarpoq:

"Inuit inuussutissarsiutitigut ulorianartorsiortut suliffissaaleqilersinnaanerat annikillisinniarlugu piginnaasaqarfinnik ineriartortitsinerimut ilanngunneqarnissaat kiisalu taanna ilutigalugu inuussutissarsiutitigut ineriartorfiusuni, soorlu sanaartornermi, takornariaqarnermi aatsitassarsiormilu kiisalu kommunit ulluunerani paaqqinnittarfiini sulisussanik ujartuineq naapinniarlugu".

Tassa pingaarnertut anguniagaapput ilinniagaqanngitsut suliffissaaleqisuusut imaluunniit inuussutissarsiorfinni ulorianartorsiortuni sulisuusut, kiisalu inuit suliaqarfinnut siunissami ineriartorfiusussatut ilimagineqartunut naleqqussarlutik qaffassarneqarnissamik pisariaqartitsisut.

Inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniarfiit, inuussutissarsiornerup aamma PKU-p akornanni qanimut suleqatigiittoqarluni piginnaasaqarfinnik ineriartortitsilluni pikkorissartitsisoqartarpoq. Piareersarfiit PKU-llu akornanni paarlaattoqarsinnaavoq, tassami inuit ataasiakkaat sulisitsisullu ilaat PKU-mut saaffiginninnissamut pikkorissarnissamullu neqeroorutaannik naammassinninnissamut Piareersarfinni ilitsersorneqartussaammata. PKU inunnt taamaallaat 18-ileereersimasunut pikkorissartitsisarpoq, tassunga ilutigitillugu ilinniagaqanngitsut pingaarnertullugit inuussutissarsiutitigut tunngaviumik pikkorissartinneqarnissamik neqeroorfigineqartarput.

PKU-mi pikkorissartitsisarnerni qitiutinneqartarpoq pikkorissartuni eqimattat aappaasa ilinniakkamik naammassinnissimanermut uppersaammik imaluunniit pisortatigoortumik ilinniarsimanermut uppersaaitut diplomimik pissarsinnaalernissaat. Tassunga tunngatillugu ilinniarsimanermut uppersaaitip piginnaasaqarfiullu assigiinngissutigivaat, siullertut taaneqartumi soraarummeersimanermut uppersaammik assigisaanilluunniit pisoqartarnera, akerlianilli piginnaasaqarnermut tunngatillugu pappialanik pisoqarneq ajornera. Tamatumunnga atatillugu oqaatigisariaqarpoq suliniarneq inuussutissarsiortut Inatsisartullu akornanni qanimuunerusoq suleqatigiinnissamik siunertaqarmat. Taamaallilluni sulisitsisunit sulisunik piginnaasaqarnerulersitsiniarnerup piginaatitsinerullu akornanni ataqatigiittoqarnera sammineqarpoq. Tamatumunnga atatillugu aamma sulisunik pikkorissartitsinerimut ilinniartitseqqinnermullu tunngatillugu inuussutissarsiortut pisariaqartitaannik Inatsisartut tusagaqarusupput. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu sulinermi aallarereersumi aamma pikkorissartitsinerit neqeroortigineqartut pingaaruteqassusii assigiinngitsut, kiisalu tamatuma sulisup qanoq siviutigisumik sulisimaneranut piginnaasaanillu allaaserinninnermut atassuteqarnissaa sammineqarput.¹²

Piginnaasaqarfinnik ineriartortitsilluni pikkorissartitsinerit qulaani taaneqareersutut inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniarfiit sulisitsisullu ataasiakkaat akornanni suleqatigiinnikkut ingerlanneqartarput, tassani qitiutinneqartarluni suleqatip nutaanik pisinnaasaqalersinneratigut imaluunniit taassuma piginnaasaqarfiisa uppersarneqarsimangitsut uppersarneqarneratigut qaffassarneqarnissaa.

¹² Matumani pingaartumik pointilersuinerit eqqarsaatigineqarput, tamannali aatsaat aallartilaarpoq.

PKU-mi pikkorissartitsinissamik neqerooruteqartarneq aqqutigalugu piginnaasaqarfinnik ineriartortitsineq pisarpoq, taakku nalinginnaasumik ilisarnaatigivaat:

- Pikkorissarnerup ingerlasarneratut ilusilerlugit aqqissuunneqartarnerat, nalinginnaasumik modulunik 3-5-inik sapaatip akunneranik ataatsimik sivissuseqartunik imaqartut
- Sulisitsisut tassaagajunnerusut pikkorissartussanik nalunaarutiginnittuusartut
- Aningaasartuutit tamarmik Nunatta karsianit nalinginnaasumik akilernerqartartut, tassunga ilaallutik pikkorissartut pikkorissarnerminni taartisiaat.

Inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniartiit pikkorissartitsinissanik neqerooruteqartartuusut pingaarnertut malittarisassaavoq, najukkamili Piareersarfiit qanimut suleqatigalugit tamanna ingerlanneqartarpoq. Maannakkorpiaq pikkorissarnissamik neqerooruteqarfiupput inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut imaluunniit fagitigut suliaqarfinnut tunngassuteqartut assigiinngitsut arfineq marluk.

2009-mi suliniutit

2008-mi sapaatip akunneranut pikkorissartitsinerit 1.752-it ingerlanneqarput, 2009-mi sapaatip akunneranut pikkorissartitsinerit 2000-it missaannut amerlissasut naliliisoqarpoq – Sapaatip akunneranut pikkorissartitsineq tassaavoq pikkorissartut amerlassusaasa sapaatip akunnerinut pikkorissartitsisarnerit amerlassusaannik ganngiineq. 2009-mi ilaatigut sammineqarneruleriartorpoq, piginnaasaqarfinnik ineriartortitsinerup inuussutissarsiutinut ineriartorfiusunut, soorlu Aatsitassarsiornermut takornariaqarnermullu sammitillugu siuarsarneqarnissaa siunertaralugu pikkorissartitsinerinut aningaasaliissutini salliutitsisarnissaq. Aatsitassarsiornerup iluani pikkorissartitsinissamut neqeroorutit nutaat ineriartortinneqarnissaat ilutigalugu pingaartinneqarpoq, aatsitassarsiornermik suliaqarfik qillerinermi pikkorissartitsinerimik ineriartortitsisimavoq, taanna ilisimatusarnerup iluani suliaqarfinnut sammineruvoq. Takornariaqarnermik suliaqarfik piginnaasaqarfinnik ineriartortitsiniarluni immikkut ittumik imaluunniit najukkami tunngaviummik pikkorissartitsinerimik ineriartortitsisimavoq.

2010-mi pikkorissartitsinerit amerliartornissaat naatsorsuutigineqarpoq, tassunga ilutigitillugu pikkorissartitsinissamut neqeroorutit suli amerliartortinneqarnissaat siunniunneqarpoq. Assersuutigalugu sanaartorerup iluani neqeroorutit amerlineqarsinnaanerit siunertaralugu misissuisoqarpoq. Pikkorissarnissamut periarfissat atuutut pillugit suliffeqarfinnut ataasiakkaanut pitsaannerusumik annertunerusumillu paasissutissiisarnissaq anguniarneqarpoq, suliffeqarfiit pingaartumik najukkamiittut attaveqarfiusartullu, soorlu Siunnersuisoqatigiit ilitseruisartullu ataasiakkaat tassani pineqarlutik. Aammattaaq pikkorissartitsinissamik neqeroorutit assigiinngitsut ilinniagaqanngitsunut ilinniagalinnullu sammisuuq pitsaannerusumik aqqissuunneqartarnissaat pisariaqartinneqarpoq. Tamatuma atuisut pitsaannerusumik paasinnissinnaanerit qulakkiissavaa kiisalu pikkorissartitsinissamik neqeroorutininik ataqatigiinnerusumik tulleriarisarnissaq periarfissaqartilissallugu.

Inuit piginnaasaqarfiisa oqaluttuarineqarnissaat nalilersorneqarnissaallu pillugit misiligummik pilersaarummik ataatsimik imaluunniit marlunnik aallartitsinissaq eqqarsaataavoq. Pisortatigoortumik ilinniartitaanerup sania-tigut allarpassuartigut ilinniartoqarsinnaavoq, soorlu aamma suliffeqarfimmit sunngiffimmi. Inuup piginnaasaqarfiinik uppersaaneq immaqa piumassutsimik tunisisinnaavoq - iliuuseqartitsillunilu - ilinniagaqalernissamik taamaalillunilu piginnaasaqarfiit qaffasissusaat annertusarsinnaanngorlugu.

Piareersarfiit suliaannut ilutigitillugu, suliaqartut assigiinngitsut akornanni aqqissuussaaneq attaveqatigiinnerullu itisileriaruunneqarnissaannut eqeersimaartoqarnerulerlunilu akuleruttoqarnerulerpoq, tassani ataatsimoorussatut anguniakkap sulineq aqussavaa. Suliamut attuumassuteqartunit tamanit kaammattuineq assut pitsaasuvoq siunertarinerqarporlu ineriartorerup ingerlatiinnarneqarnissaa naleqqussarneqarnissaalu kiisalu ingerlatsinerit suli sunniuteqaleriartornissaat.

3. Ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit immikkoortunilu periutsit

Tunuliaqutit

Inuit ilinniarfissuarni ilinniagallit amigaataapput, suliffiillu ilaat amerlaqisut tikisitanik sulisoqarlutik. Sammivinnut tamanut pingaaruteqartumik ilinniartutik naammassisartut amerlassusaat ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit amerlisassavaat. Ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit pineqarput ilinniartitaanerit naatsut, akunnattumik sivissusillit kiisalu linniartitaanerit sivissuut.

3.1 Ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit

Ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit tassaanerupput Ilimmarfimmi ilinniarnertuutut ilinniakkat, aammattaarli inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerit assigiinngitsut suliaqarfimmut tassunga ilanngunneqarsinnaapput.

Ilinniartitaanissamut immikkut ittumik suliniutini qitiutinneqarput pingaartumik 2012-ip kingorna ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanissat, tassami meeqqat atuarfiani ilinniarnertit piareersaataasumillu ilinniartitaanerit kingunerivaat inuusuttut amerlasuut ingerlaqqiffiusumik ilinniagaqarnissamut piareernerat. Peqqinnissatigut ilinniartitaanerit iluaniinnerusunik ilinniartitaassutissanik nutaanik pilersitsisoqarpoq, soorlu aamma amerlanerit ingerlaqqiffiusumik ilinniagaqalersinniarlugit suliniuteqartoqartoq.

Sulili kandidatissatut ilinniarnertit amerlanersaat Kalaallit Nunaata avataani ingerlanneqartariaqartarput, ilinniartitaanissamullu pilersaarutip atuutilersinneqarnera kiisalu ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit ilinniagaqartullu amerlanerit aallartinneqarnerat ilutigalugit kisitsisit taakku amerliartussanganneqarput. Immikkoortumili tullermi aatsaat aallartivissapput, tassanerpiarmi ingerlaqqiffiusumik ilinniartitaanerit sivissunerusut annertusarneqartussaapput kiisalu pikkorissartissinissamut neqeroorutit amerlineqartussaallutik. Taamaattoq ilaatigut Ilimmarfimmit kisitsisit nutaat takutippaat ingerlaqqiffiusumik ilinniagaqarfii qinnuteqarfigineqartuuartartut.

Takussutissiaq 4. Ilimmarfimmi ilinniagaqarniarlutik ilinniartussatut tiguneqartut

Ilinniagaq	Amerlassutsit
Ilinniartitsisunngorniat	47
HD-mi immikkoortut aappaat	30
Akm. Dipl.udd. i didaktik – perorsaanermi psykologi	23
Oqaatsit, Atuagassiaqarneq aamma Tusagassiiviit	19
Peqqissaasutut ilinniartitaaneq	11
Kulturi aamma Inuiaqatigiit pillugit oqaluttuarisaaneq	11
Tusagassiortutut ilinniartitaaneq	6
Inunnik isumaginnittutut ilinniartitaaneq	6
Allaffissornermik ilinniartitaaneq	6
Upperisarsiornermik ilinniartitaaneq	3
Katillugit	150

Inunnik isumaginnittunngorniarluni, peqqissaasunngorniarluni ilinniartitsisunngorniarlunilu akunnattumik sivissusilimmik ilinniartitaanerit iluanni suli arlalinnik atorfeqarpoq inuttaqartinneqanngitsunik. Peqqinnissaqarfimmi sulisunik amigaateqarneq suliassaavoq siunissami inuiaqatigiinnut tamarmiusunut sunniuteqartussa, nunani killerni amerlanerpaani tamanna aamma takussaavoq. Immikkoortulli artukkerneqaqqasut pilernarnerulersinniarlugit, ilaatigut peqqissaasunngorniarluni ilinniartitaaneq bacheloritut qaffasissuseqalersinniarlugi

kingusinnerpaamik 2008-mi aningaasaliissuteqartoqarpoq. Taassuma saniatigut Sanaartornermik Ilinniartitaanermi issittumi teknologip (ARTEK) ataani ingeniørissanut ilinniartitaanerit marluk pilersinneqarput, aamma isumagininnermi perorsaasussatut ilinniartitaanerit siammartinneqarnerisa iluatsinneqarnerat ilutigalugu ilinniartitaaffissat siammartikkat arlallit aallartisarneqarnissaannut missingersuutinit immikkut aningaasaliissuteqartoqaaqqippoo, maanna atuarfiit sisamaapput.¹³

3.2 Immikkoortut aaqqissuussaasut

Immikkoortut arlallit immikkoortutut aaqqissuussaasutut nassuiarneqarput, taakkunani ineriartortitsisoqarnissaq ataavartumillu sulisoqartarnissaq naatsorsuutigineqarpoq. Immikkoortuni pineqarput sanaartorneq, aatsitassarsiorneq niuerneq allaffissornerlu, kiisalu takornariartitsineq peqqinnissaqarfilla. Ilinniartitaanerit qaffasissusaanni tamani immikkoortut taakku qitiutillugit ilinniartitaanissamut suliniummi sammeneqarput.¹⁴ Immikkoortuni aaqqissuussaasuni atortussiassat uumassusillit aatsitassallu, takornariartitsineq imaluunniit suliffeqarfiit misigisasaqartitsiniartartut qitiutillugit sammeneqarnerungaatsialernikuupput. Inuiaqatigiit ineriartornerannik kinguneqartumik innuttaasunut inuussutissarsiorsinnaasunut tunngatillugu utoqqaat amerliartornerat ilutigalugu peqqinnissaqarfik aamma aaqqissuussaasutut immikkoortinneqassaaq.

Qitiusumik ilinniartit pisortat suliffeqarfiutaattut namminersortutut ingerlalnissaat suli sulissutigineqarpoq, taakku siunertarissallugu atuarfinnut sulinissamut pitsaaneruseqarpoq periarfissinissaq. Taamaaliornikkut suliffeqarnermik suleqateqarnerulnissaq tunngavissinneqassaaq taamaalillunilu sulisussanik pisariaqartitsineq piviusoq erseqqinnerulissalluni. Taama ineriartortitsinissamut isumagineqarpoq suliffimmi sungiusarnerup atuarnerullu ingerlanneqarnerata akornanni atassuteqarnerup nukittorsarneqarnissaa taamaalillunilu ilinniartunut inissaqartitsinissaq qulakkeerneqassalluni. Pisulli arlallit suliap taassuma ingerlanneqarneranut sunniuteqarput, aningaasatigut ajornartorsiorneq inuussutissarsiornerlu qajannartoq taakkununga ilaapput.

Aatsitassarsiorfiit suliaqarfiini qaartiterinnermut qaqqanilu piiaffeqarnermut ilinniartitaanermi pilersitsisoqarpoq, suliaasaqarfimmi atorfinngorumaartussat sapinngisamik sulisussamaatinik maani nunami najugalinnik atorfinitsisarnissap qulakkeerneqarnissaa tassani siunertarineqarpoq. Aatsitassarsiornermi qaartiterinnermilu ilinniartit, kiisalu Uummannami Piniartunut Aalisartunullu Atuarfiup nappaqqammerneqartup ineriartornerat sammeneqarnerallu aamma annertusineqarput. Piniartunut Aalisartunullu Atuarfik ilinniartunik 15-inik tigusaqarpoq, tassani ilinniartut piniarnerup iluani ilinniagaqarnissamut neqeroorfigineqarnerisa saniatigut inuussutissarsiuutitut qajannanginnerusunut minnerusunullu nuussinnaaneranunut piareersartinneqartarput, taamaaliorluni piffinni oqimaatsorsiorfiusuni inuuniarnissaat qulakkeerniarneqartarluni.

Immikkoortut aaqqissuussaasut oqaatigineqareersutut qitiusumik inuussutissarsiuutaapput arlallit, taakkunani ukiuni arlalinni tulliuttuni suliaasaqartitsinerimi periarfissat ineriartornissaat ataavarnissaallu naatsorsuutigineqarpoq, taamaammallu inissisimaffiit tamarmiusut isigalugit ilinniartitaanissamik suliniuteqarnermi qitiutinneqarlutik. Piginnaangorsaanermi inuussutissarsiuutit ineriartortut immikkut sammeneqarput, tassani oqaatigineqassaaq, inuussutissalerinerup iluani pikkorissartitsinerit takornariaqarnermut amerlasuutigut attuumatinneqartarneri, oqaatsinilli pikkorissarnerit kiisalu sanaartornerup iluani pikkorissartitsinerit annersaat qaartiterinnermi aatsitassaqarnermilu immikkoortumut toqqaannartumik attuumatinneqartarlutik.

¹³ Nuuk, Sisimiut, Ilulissat kujataalu

¹⁴ Aatsitassarsiornermut tunngatillugu erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq tamanna suliaqarfiummat ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarusiortusooq, suliaasaqarfiit taakku ukiuni 100-ni suliaqarfusinnaakkajuttarmata. Taamaattumik suliaqarfik tamanna isertitaqarfissatut tunngavissaavoq ukiorpassuarni atasinnaasoq taamaattumillu siumut takorluuisinnaanissaq tunngavissanullu nikerartunut systemimik naleqqussaasinnaanissaq pisariaqarluni.

4. Suliaqarfiit akimorlugit suliniutit

Suliaqarfiit akimorlugit suliniutit ilinniagaqarnersiutinut pingaarnertut innersuussutigineqarput, tassani ilinniartitaanerup qaffassaanerullu iluani aningaasarsisitsiseriaaseq aqputigalugu ilinniartitaaneq qaffassaanerlu pillugit anguniakkat piviusunngortinnissaannut pingaarnertut aqputissaalluni. Ilinniarterup imaluunniit qaffassarnerup nalaani isertitaqannginnerup imaluunniit isertitakitsuaraanerup inuusuttut imaluunniit ilinniagaqanngitsut ilinniagaqarnissamik qaffassarneqarnissamilluunniit kissaateqarnerannut akornutaasinnaavoq. Anguniarneqarpoq, inuit 21-t ataallugit ukiullit pisortanit ikiorsiissutinik allanik pisartagaqassanngitsut. Taakkumi ilinniagaqalernissaat imaluunniit suliffeqalernissaat pingaarnertut anguniagaavoq. Ilinniartitsinissamik pikkorisartitsinissamillu neqeroorutit amerlinerat ilutigalugu ukiutigut killiliussat allanngortinneqarsinnaapput.

Ilinniartitaanissamut pilersaarutip atuutilersinneqarnera ilutigalugu, taamaalillunilu tiguneqartut amerlinerisigut unitsitsiinnartartullu ikilinerisigut, ilinniagaqarnersiutinut aningaasartuutit qaffassapput. Ilinniagaqarnersiutinut aningaasartuutit qaffannerat isigineqassaaq ilinniartitsinermik suliaqarfimmi suliaqarnerulernerum aningaasartuutaanerulersutut. Tassungalu atatillugu ilinniagaqarnersiutinut aningaasaliissutit amerlanerit illuartinneqarsimapput, tamannalumi 2009-mut Aningaasanut Inatsimmi takuneqarsinnaavoq, tassani 44,8 mio. kr.-it illuartinneqarsimapput, unitsitsiinnartarnermut suliniutit aallartinneqarsimasut arlallit kingunerannik tiguneqartut amerlassusissaattut naatsorsuutigisat matussusernissaannut, kiisalu inuusuttunut ilinniarusunnermik soqutiginnikkiartortunut taamaallaat atorneqartussat. Meeqqat atuarfianni ukioqatigiiaat marluisut naammassisut amerlinerannut atatillugu aningaasartuuteqarnermut matussutissatut 13,4 mio. kr.-it immikkoortinneqarput.

5. Unitsitsiinnartarneq

Tunuliaqutit

Ilinniartitaaneq tamaat isigalugu unitsitsiinnartarneq annertuumik ajornartorsiutaavoq. Taamaammatt amerlanerit piginnaasaqartitsisumik ilinniagaqalissappata ilinniagaqalernissaminnut tiguneqartut amerligaluarlutik naammangillat. Inuusuttuni inuttut nukissanik annaasaqarnerup saniatigut ajorsarnermik misigineq eqqarsaatigalugu inuusuttut ilinniartoqarfinni attatiinnarnissaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pingaarutilimmik iluaqutaassaaq. Unitsitsiinnartarneq pitsaaliuinnermit akisuneruvoq.

Taamaattumik suliniutissat pingaarnerit ilagisimavaat inuusuttunut ilinniartoqarfinni ingerlaqqiffiusumillu ilinniartoqarfinni unitsitsiinnartarnerup annikillisarneqarnissaa. 2009-mut Aningaasanut Inatsit aqutigalugu unitsitsiinnartarnerup apparsarneqarnissaanut 5,6 mio. kr.-it illuartinneqarput, ukiup aallartinnerani kisitsisit tigu-neqartut malillugit tamanna pitsaasumik sunniuteqarsimavoq. Aningaasalli kisimik suliaqarfimmik pitsaanerulersitsinngillat, aammali ilitsersuisarnerup pitsaanerulersinneqarneratigut, kiisalu atuartut ataasiakkaat atuarfigisaasalu akornanni qanimut ataqatigiinnerulerneqisigut suliaqarfik pitsaanerulerpoq. Taakkua saniatigut arlalinnik suliniuteqartoqarpoq, suliniutit ilinniartunut siunnersuisarneq, nerisassatigut aqqissuussinerit, sanna-viit ilinniarfiusinnaasut aamma inuttut attaveqaateqalersitsineq kiisalu atuartorpassuarnut ilinniagaqariartorlutik ungasissumit aggersunut pitsaanerusumik ilinniarnerni avatangiiseqartinnerat aqutigalugit ilinniartumut toqqissisimalersitsisussat.

Unitsitsiinnartarnermut suliniut ilinniartoqarfinni inisseqqavoq, taakku atuartut/ilinniagaqartut qanorlu inissisimanagerat nalunngisaqarfiginerpaavaat. Ilinniartoqarfiit, Piareersarfiit, kommunit oqartussaasullu allat ilinniarfimminni unitsitsiinnartarneq apparsarniarlugu aningaasaliissutissanik qinnuteqarfigisinnaasaannik aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Misilittakkat katersorneqassapput suliniutit iluatsittut ilinniartoqarfinnut allanut nuutsinneqarsinnaanerit siunertaralugu.¹⁵

¹⁵ Siunnersuisarneq taamaatiinnartartut amerlassusaannut pingaarutilerujussuurtut isigineqarpoq taamaattumillu Piareersarfinni siunnersuisarneq siunnersuisinillu ilinniartitsisarneq sammeneqarpoq (suliniuteqarfik 2 takuuk).

6. Illut inigisallu

Tunuliaqutit

Ilinniartitsinerit pikkorissartitsinerillu iluanni peqataasartut amerliartornerat, maanna takussaalereertoq, ukiunilu aggersuni taama ingerlaannassangatinneqartoq, ilinniarfiit illuutaannik kollegianillu annertusaanerunissamik pisariaqartitsivoq.

2009-mi 186 mio. kr.-it missaat ilinniartitaanissamut pilersaarummut immikkoortinneqarput, pingaartumik illoqarfinni ilinniartoqarfiusuni anginerni illunut inissanullu atugassat. Ilinniartitaanissamut pilersaarut pillugu 2009-mi missingersuutip tamarmiusup affangajaanik naleqartut. Meeqqat atuarfianni ukioqatigiaat marluisut naammassisut amerlinerat kiisalu ukiuni aggersuni ilinniartoqarnerulernissamik nalinginnaasumik naatsorsuuteqar-neq pissutigalugit aningaasaliissuteqangaatsiartoqarpoq. Aamma kollegiani inissaqarniarneq ajornartorsiutaa-reerpoq, tamannalumi immiini kollegianik amerlanernik piumasaqartitsivoq.

		2009	2010	2011	2012
40.12.34	Aasianni kollegianik attartorneq	0,50	0,50	0,00	0,00
40.90.03	Illuutiniq aserfallatsaaliuineq	5,70	5,70	5,70	5,70
80.00.00	Kollegialiorneq (immikkoortut 25-t)	0,00	0,00	0,00	0,00
80.00.00	Sinerissami kollegialiorneq (Unitsitsiinnartartut 188-inik ikileriarnerat)	22,30	0,00	0,00	0,00
80.00.00	Sinerissami kollegialiorneq (VIC,Piareersarfiit)	0,00	0,00	0,00	0,00
80.00.00	Atuarfiliorneq: Sanaartornermut Aatsitassarsiornermillu Ilinniarfik	28,00	0,00	0,00	0,00
80.00.00	Atuarfiliorneq: Piniartunut Aalisartunullu Atuarfik	0,00	0,00	0,00	0,00
80.00.00	Atuarfiliorneq: Nuummi GU-p allilernera, immikkoortut marluk	17,50	5,50	0,50	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq SPS-ip allilernera	17,80	12,00	12,00	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Nuummi pisariaqartitsinerulerneq	3,00	8,00	0,00	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Sisimini pisariaqartitsinerulerneq	5,00	4,20	0,00	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Ilulissani pisariaqartitsinerulerneq	7,00	7,30	0,00	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Narsami pisariaqartitsinerulerneq	5,00	3,40	0,00	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Qaqortumi pisariaqartitsinerulerneq	0,00	5,00	3,80	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Nuummi ilinniartut	10,00	10,00	0,00	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Sisimiuni ilinniartut	0,00	5,00	4,20	0,00
80.00.00	Kollegialiorneq Ilulissani ilinniartut	7,00	8,00	0,00	0,00
80.00.00	Atuarfiliorneq Ilitsersuinerneq Ilinniarfik	7,00	0,00	0,00	0,00
80.00.00	Inunnik Isumaginnittunngorniartut Seminariaat (sanaartorneq)	14,00	13,00	0,00	0,00
80.00.00	Atuarfiliorneq INULI-p allilernera	21,00	21,00	0,00	0,00
84.40.09	Atuarfiliorneq: Sisimiuni Sanaartornermik Ilinniarfiup allilernera	0,00	0,00	0,00	0,00
84.40.15	Atuarfiliorneq: Kalaallit Nunaanni Efterskole	15,00	2,00	0,00	0,00
	Katillugit	185,8	110,6	26,20	5,70
		0	0		

* Sanaartornerit nalingi ilanngunnagit taaneqartut siunissami nalunaarutigineqartunut sanilliussisarnissaq pillu-gu ilanngunneqarput, kontut assigiinngitsut atuutiqeqissagaluarpata.

Illut aserfallatsaaliuinerlu

Nuummi ilinniarnertuunngorniarfimmi, efterskoleni nutaani marlunni kiisalu inuussutissarsiutinut aalajangersimasunut ilinniarsiit arlallit sanaartornissaannut allilerinissaannullu 2009-mi 109 mio. kr.-it missaat immikkoortinneqarput.

Kollegiat

Kollegialortitsinissamat 2009-mi 78 mio. kr.-it missaat immikkoortinneqarput. Sanaartornissamat pilersaarusiornermi illoqarfinni ataasiakkaani sanaartornermi sapinngisamik periaasissatut nalilernerqartoq eqqarsaatigineqarpoq taamaattumillu pisuni arlalinni sanaartorneq ukiuni arlalinni sivilissuseqartumik ingerlasariaqartarpoq. Taamaattumik kollegiaqarnerup annertusineqarnera piffissaq ungasinnerusoq qaangiuppat aatsaat takuneqarsinnaassaaq.

2009-mi semesterip aallartinnerani kollegiaqarnermi inissat 1426-nut naatsorsorneqarput. Illoqarfinni arlalinni kollegiani inissamik qinnuteqartut kollegiami inissat amerlassusaannut sanilliullutik amerlanerupput. Inissaaleqineq anigorniarlugu inuusunnerusut kiisalu sivikinnerusumik atuarniartut ininut marluuttarissanut inisinneqarnissaannik neqeroorfigineqarput, tassa sapinngisamik amerlanerpaat inissaqartinniarlugit. Atasiakkaani ilinniarsiit avataatigut ininik attartortoqartarpoq.

Ilinniartoqarfiit marluk kollegiami inissaqartitsiniarnermik maanna aqqinneqanngitsunik ajornartorsiuteqarput, tamatum kingunerivaa utaqqsitut allatsittoqartariaqarpoq. Ilinniartoqarfiit taakku tassaapput GU-Aasiaat aamma GU-Nuuk.

GU-Aasiaat 208-nik inissaateqarpoq. 2009-mi semesterip aallartinnerani kollegiani atuartut 242-t najugaqarput 17-illu utaqqsitut allatsissimallutik. Inissaaleqineq anigorniarlugu akunnittarfinni, Sømandshjemmemi inuinarnilu inissiisarnissaq pisariaqartarsimavoq.

GU-Nuuk 52-inik kollegianik immikkoortoqarpoq. Piffissami matumani 56-it inissimasuupput arlalinnillu utaqqsitut allattorsimaffimmiititaqarluni.

7. Ilusiliap nakkutigineqarnera, siumut isigineq ineriartortitsinissamullu periarfissat Tunuliaqutit

Ilinniagassat ujjartorneqarnerulernissaat siunertaralugu suliffissaqarnerup ilusilersukkamik nakkutigineqarnissaanik qitiusuni najukkanilu pisariaqartinneqarpoq. Suliffissaqarneq qulaanit tamaat takusinnaalerniarlugu sulinnaasut, suliffissaaleqisut, maannakkorpiaq sulisussaqaqarnermik pisariaqartitsineq, il.il. pillugit paasissutissat atuuttut pissarsiarisinnaasariaqarput. Taakkua saniatigut nunamut tamarmut pilersaarut illinnartitaanissamut immikkut ittumik suliniuteqarnertut annertutigisoq ingerlaavartumik atorineqarsinnaasumillu siunnersorneqarsinnaasariaqarpoq.

'Atuarfitsialaap' atuutilersinneqarnerata siumut ingerlanera naapertorlugu ulluunerani paaqqinnittarfiit, aamma inuuneq naallugu ilinniagaqartarnermut ilaasutut isigineqartut, sukumiinerusumik sammineqalissapput. Ilinniartitaanissamut immikkut ittumik suliniuteqarnermut atatillugu, EU-mut attaveqarneq ilanngullugu, KIIN maanna pingasunik sulisoqalerpoq, taakku suliaasaqarfimmi siunissami Kalaallit Nunaannut ajunngitsumik isikkullit paasissutissat pitsaanerusumik katersorneqartalernissaat pitsaanerusumillu nalunaarusiortarnissaq anguniarlugu suliaqassapput. KIIN-ip, Inatsisartut, EU-p kalaallilu inuiaqatigiit akornanni paasissutissiisarneq eqqortumik patajaattumillu ingerlanissaata qulakkeernissaa anguniagaavoq. Ilutigalugu anguniarneqarpoq atorsinnaasumik isumasioqatigiinneq suleqatigiinnerlu aqutigalugit KIIN-ip Ilinniartitaanissamut pilersaarut, tassani suliaqarfinnut suliniutinullu inuiaqatigiit ineriartornerannut sanilliulluni suilliusarnissaq naammassisinnaassagaa.

Ineriartortinneqarsinnaasuni IKT-mik aamma internetikkut ilinniartitsinermik ineriartortitsineq immikkut sammineqarpoq, taakkua nunami nunaqarfiit avinngarussimasumiittut ilinniartitsiniarnermik ajornartorsiutaannik ikiorissavaat. Piareersarfiit oqaatigineqareersutut suliniuteqarfiit marluk qarasaasiatigut paasissutissanik toqqrterivissat suliarivaat, ungasissumiilli ilinniartitaanerup tungaanut sulineq ingerlaqqissaaq, kisiannili ilinniartitsisussanik pinartumik amigaaqalerfimmi ilinniartitsisinnaasut ikinnerpaat pisariaqartinneqarlutik.

Allaffissornermi, nalunaarsuisarnermi Piareersarfinnilu iliusissatut pilersaarutininik ataasiakkaanik suliaqartarnermi qarasaasiatigut atortussat 2010-p aallartinnerani naatsorsuutigineqartutut atuutilersinneqarnissaat pissaaq.

Sulisussamaatit allanngornissamut piareersimasut pisinnaassuseqartullu pilersinnissaannut akisussaaffik politikernit imaluunniit suliffeqarfinnit kisimi tigummineqanngilaq. Inuit ataasiakkaat piginnaasaqarfissanik pisariaqartinneqartunik pissarsiniarnissamik aamma akisussaaffeqarput. Ilinniartitaanissamut pilersaarummut inuiaqatigiit peqataatileriarlugit taassumalu piginnaasaqarfinnik qaffassaalluni ingerlatai oqaluuserisassanut saarlerpaajutinniarlugit suliniuteqarluartoqarsimavoq.

Ilanguusaq I: Ilinniartitaanissamut pilersaarummi suliaqarfiit (Kisitsisit mio. DKK-nngorlugit naqinneqarput)

Konto pingaarneq	Suliniut	FA 2009	Miss. 2010	B.O. 2011	B.O. 2012
40.01.08	Kalaallit Nunaanni Efterskoleni ingerlatsinernut tapiissutit	14,600	4,200	4,200	4,200
40.01.08	GU-mik aaqqissuusseqqineq	2,900	3,900	3,500	3,500
40.01.08	Ilinniartut 50-it ukiumut aallartittarnissaat	0,800	0,800	0,800	0,800
40.01.08	2008-mi ukioqatigiit assigiinngitsut marluk naammassinerinut atatillugu atuarfinni sulinermik misillineq	7,000	13,000	13,000	13,000
40.01.08	INULI-mi ingerlatsinermi saniatigut aningaasartuutit	0,000	1,100	1,100	1,100
40.10.12	Ikaarsaarfissaqartitsineq: Efterskolertut amerlisarneri	0,200	0,000	0,000	0,000
40.10.12	Efterskolertut amerlisarneri (USMN inuit 500)	0,700	0,000	0,000	0,000
40.12.24	Inerisaavik	3,200	3,200	3,200	3,300
40.12.34	Nuummi GU-mi aallartinnissamut piareersarneq (aug. '05)	2,900	3,500	3,500	3,500
40.12.34	Nuummi GU-mi 2006-imi allilerineq 1	3,200	3,200	3,200	3,200
40.12.34	Qaqortumi GU-mi 2008-mi allilerineq 1	1,500	2,600	3,200	3,200
40.12.34	Aasianni GU-mi 2008-mi allilerineq	1,500	2,600	3,200	3,200
40.12.34	Nuummi GU-mi 2008-imi allilerineq 2	3,000	5,200	6,500	6,500
40.91.08	HTX-imi 2008-mi immikkut allilerineq	1,500	3,000	3,200	3,200
Suliniuteqarfik katillugit	1	43,000	46,300	48,600	48,700
40.01.08	Qaartiterinermut sanaartornermullu ilinniarfik	5,200	5,200	5,200	5,200
40.01.08	Oqaatsinik ineriartortitsinermut pitsanngorsaanermullu immikkoortitat	0,500	0,500	0,500	0,500
64.01.04	Nuna tamaat pisinnaasat qaffassarnissaannut pikkorissarneq	18,800	21,600	24,900	24,900
64.13.23	Piareersarfiit: AEU, Illuutit, il.il.	16,200	16,200	16,200	16,200

Kultuqeqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik
 Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Suliniuteqarfik katillugit	2		40,700	43,500	46,800	46,800
30.01.03	Inunnik isumaginninneq		1,100	1,100	1,100	1,100
30.01.03	Inunnik isumaginninnermi siunnersuisarnermut sulianik suliaqarnissamut ilinniartitaaneq		0,900	0,900	0,900	0,900
32.11.02	Immikkut ilisimasaqalernissat		0,800	1,300	1,300	0,800
32.11.02	Portørinut ilinniarfimmik pilersitsineq		1,900	1,100	1,100	1,100
32.11.02	Peqqinnissamut assistentitut ilinniarfik		0,000	0,000	0,000	2,200
32.11.02	Ingerlatsinermi aqutsisutut ilinniarfik		1,100	1,300	1,300	0,600
32.12.04	Kigutigissaavinni sulisut ikiortit		0,900	0,900	0,900	0,900
32.12.04	Suleqatigiinnik aqutsinermik ilinniarfik		0,000	1,600	0,000	1,600
40.01.08	Ilusilersuisartutut ilinniarfik, ingerlatsinermi saniatigut aningaasartuutit		0,000	2,500	2,500	2,500
40.01.08	Inuussutissarsiuutini ineriartorfiusuni ineriartortitsineq ilinniartitaanerlu		4,100	4,100	4,100	4,100
40.01.08	Aalisartut Piniartullu Ilinniarfiannik ingerlatsineq		6,200	5,300	5,300	5,300
40.12.24	Peqqissaasunngorniarneq BA-tut ilinniarneq		0,500	0,500	0,500	0,500
40.12.34	Nuummi. Sisimiunit, Ilulissani Kujataanilu avataani perorsaasuunermut ilinniarneq		5,000	7,200	6,200	4,000
40.12.34	Perorsaasuunermut ilinniarnerup annertusarnera		1,600	3,300	3,900	4,100
40.12.34	Oqaatsinik ilinniarfik – Nuummi immikkoortoq		0,900	0,900	0,900	0,900
40.91.06	ARTEK-imi ingerlavinnik marlunnik immikkut pilersitsineq		1,300	1,300	1,300	1,300
40.91.08	Immikkut ilisimasaqalerniarluni ilinniarneq		1,000	3,700	1,700	3,000
40.91.08	Portørinut ilinniarfimmik pilersitsineq		0,700	0,400	0,400	0,400

Kultuqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik
 Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

40.91.08	Pisinnaasanik annertusaalluni ilinniarneq - sundhedsmedhjælperimiit sundhedsassistentimut	2,200	2,200	2,200	0,000
40.91.08	Atuaqatigiinnik amerlisitsineq, sundhedshjælperitut ilinniarneq	1,400	1,400	1,400	1,400
40.91.08	Sundhedsassistentitut ilinniarneq	0,000	0,000	0,000	1,200
40.91.08	Sulisut ilinniagaqanngitsut pisinnaasaannik annertusaaneq	0,600	0,600	0,600	0,600
40.91.08	PI-mik ilasineq, ingerlatsinerimi immikkut aningaasartuutit	0,000	0,200	0,200	0,200
40.91.08	Sanaartornermik qaartiterinermillu ilinniarfiup ingerlanneqarnera	4,200	4,200	4,200	4,200
40.91.08	Nunap immikkoortuini atuarfinnik atuaqatigiinnik amerlanerusunik pilersitsineq	0,200	0,200	0,200	0,200
40.91.08	Inatsisit tunngavigalugit suliassanik suliaqarnermut ilinniarneq	0,900	0,900	0,900	0,900
40.91.08	Saviminilerinerimut Ilinniarfimmi ingerlatanik annertusaaneq	1,400	1,400	1,400	1,400
40.91.08	NI-Nuuk ingerlatanik annertusisitsineq	3,000	3,000	3,000	3,000
40.91.08	NI-Qaqortoq ingerlatanik annertusisitsineq	1,300	1,300	1,300	1,300
40.91.08	Inuussutissarsiutinut ilinniarfiit – ilinniagaqartunik ingerlatitsiinnarneq	1,000	1,000	1,000	1,000
Suliniuteqarfik katillugit	3	44,200	53,800	49,800	50,700
40.93.06/08	Ilinniagaqalersut amerlinerisa kinguneranik ilinniagaqarnersiutit	44,800	44,800	44,800	44,800
40.93.06/08	IAMN atatillugu ilinniagaqarnersiutit	9,400	13,400	9,000	9,000
Suliniuteqarfik katillugit	4	54,200	58,200	53,800	53,800
40.01.08	Taamaatiinnartartut ikilisinniarlugit suliniutit	5,600	5,600	5,600	5,600

Kultuqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik
 Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

40.01.08	Ilinniartinnik suliffeqarfinnillu qaninnerusumik suleqatigiissitsilerneq	0,400	0,400	0,400	0,400
40.90.02	DGH: Taamaatiinnartartut ikilisinniarlugit suliniutit	0,100	0,100	0,100	0,100
Suliniuteqarfik katillugit	5	6,100	6,100	6,100	6,100
40.12.34	Aasianni kollegianik attartorneq	0,500	0,500	0,000	0,000
40.90.03	Illuutunik aserfallatsaaliuineq	5,700	5,700	5,700	5,700
80.00.00	Sinerissami kollegialiorneq (taamaatiinnartut 188-inik ikilinerat)	22,300	0,000	0,000	0,000
80.00.00	SPS-imi ilasinikkut kollegialiorneq	17,800	12,000	12,000	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, pisariaqartitsineruneg, Nuuk	3,000	8,000	0,000	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, pisariaqartitsineruneg, Sisimiut	5,000	4,200	0,000	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, pisariaqartitsineruneg,	7,000	7,300	0,000	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, pisariaqartitsineruneg, Narsaq	5,000	3,400	0,000	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, pisariaqartitsineruneg, Qaqortoq	0,000	5,000	3,800	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, ilinniartut, Nuuk	10,000	10,000	0,000	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, ilinniartut, Sisimiut	0,000	5,000	4,200	0,000
80.00.00	Kollegialiorneq, ilinniartut, Ilulissat	7,000	8,000	0,000	0,000
80.00.00	Atuarfiliorneq: Nuummi GU-mi ilasineq, immikkoortut marluk	17,500	5,500	0,500	0,000
80.00.00	Atuarfiliorneq: Sanaartornermik Qaartiterinermillu Ilinniartut	28,000	0,000	0,000	0,000
80.00.00	Atuarfiliorneq: Ilusilersuisartutut Ilinniartut	7,000	0,000	0,000	0,000
80.00.00	Inunnik isumaginninnermi seminarina	14,000	13,000	0,000	0,000
80.00.00	Atuarfiliorneq: INUILLI-mi allilerineq	21,100	21,100	0,200	0,200
84.40.15	Atuarfiliorneq: Kalaallit Nunaani Efterskolet	15,000	2,000	0,000	0,000

Kultuqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik
 Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Suliniuteqarfik katillugit	6		185,800	110,600	26,2	5,7
40.01.01		AC-fuldmægtigit atorfinnik marlunnik pilersitsineq	0,900	0,900	0,900	0,900
40.01.08		Meeqquqerivitsiliak	4,000	6,000	6,000	6,000
40.01.08		IKT aamma internetikkut atuarneq – Ingerlatsineq ineriartortitsinerlu	1,000	1,000	1,000	1,000
40.01.08		Paasisitsiniaaneq aamma isummanik allanngortitsiniarluni paasisitsiniaaneq	0,500	0,500	0,500	0,500
40.01.08		Ineriartortitsineq suliniullu (angalaqatigiittartut, il.il.)	3,600	3,600	3,600	3,600
64.01.04		Ineriartortitsineq suliniullu (qitiusumik ilinniartussarsiorfiit)	0,800	0,800	0,800	0,800
Suliniuteqarfik katillugit	7		10,800	12,800	12,800	12,800
20.11.61		Ilinniartitaanermut sillimmatit	1,800	3,700	3,600	170,300
Suliniuteqarfik katillugit	8		1,800	3,700	3,600	170,300
Ilinniartitaanermut Pilersaarut katillugu			386,700	335,100	247,900	395,100

Najoqqutassarsiffigisaq: 2009-mut Aningaasanut Inatsit

Ilanngussaq 2. AEU-mi misilitsittut ukiuisa agguaqatigiissinnerat 2008/2009

Ukiaq 08		Upernaaq 09	
Inuuffik	Amerl.	Inuuffik	Amerl.
57	0	57	0
58	0	58	0
59	0	59	0
60	1	60	1
61	0	61	0
62	1	62	1
63	1	63	0
64	3	64	3
65	3	65	3
66	3	66	2
67	1	67	1
68	2	68	2
69	2	69	1
70	1	70	5
71	6	71	4
72	2	72	2
73	3	73	4
74	2	74	3
75	1	75	1
76	4	76	5
77	4	77	3
78	2	78	3
79	4	79	6
80	2	80	2
81	5	81	11
82	3	82	3
83	10	83	10
84	10	84	16
85	11	85	12
86	8	86	12
87	9	87	19
88	22	88	28
89	39	89	53
90	47	90	57
91	17	91	32
92	30	92	31
93	1	93	0
94	0	94	0
95	0	95	0

Innersuussat allattorsimaffiat

Nalunaarusiaq nalunaarutiniq nalilersuinernillu tunngaveqarluni sanaajuvoq, taanna Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut tunniunneqassaaq. Suliniutit pillugit paasissutissat amerlanerusut nalunaarusiani ataaniittuni pissarsiarineqarsinnaapput, nalunaarusiat naalakkersuisoqarfiup nittartagaani, kiisalu nalunaarusiornerup ingerlaavartumik naalisarneqarnerini takuneqarsinnaapput.

Internetikkut oqallittarfiup nalilersorneqarnera, novembari 2007

Ilinniartitaanissamut pilersaarutip nalilersorneqarnera, marsi 2008

Suliffinnik misiliiffissanik misissuineq, marsi 2008

Unitsitsiinnartartut ikilisinniarlugit suliniutip killiffia, decembari 2007

Nunami kollegiat tamarmiusut killiffiat kiisalu siunissamut pisariaqartinneqartut pillugit atuarfiit naliliinerat, aprili 2008